

מגזין הבנקאות הפרטית

משנת 2011

ינואר 2021

לידתו של אפיק השקעות
חדש - שותפויות מו"פ

רון ראביזדה, עמ' 10

תערוכת החודש
מאת אריאל טופלר

תמונת השער ועמ' 34

האם הקורונה תתחיל
רנסאנס טכנולוגי
בבורסה המקומית?

ד"ר איתי גלילי, עמ' 4

סקירה ותחזית שנתית
2021

מיכל יוזפסון, עמ' 6

גמביע המלכה היהודייה: סיפורה של
השחמטאית הטובה בהיסטוריה

רון דורפן, עמ' 26

הקמה וניהול נאמנות

מטרות הנאמנות

נאמנות לכספי דור המשך.
נאמנות להחזקת וניהול כספי חסויים ובעלי צרכים מיוחדים.
חשבון נאמנות לניהול כספי עיזבון.

שלבים ותהליכים

יעוץ פיננסי לתכנון מטרות הנאמנות.
תכנון תקנון ייעודי לשימוש בכספי הקרן ע"פי המטרות שנקבעו.
התאמת מבנה משפטי מתאים בליווי עו"ד מומחה לתחום.
התאמת מבנה מיסוי מתאים בליווי רו"ח מומחה לתחום.
פתיחת חשבונות השקעה בבנקים ו/או בגופים מוסדיים מתאימים.

ניהול שוטף

פיקוח וניהול על ידי נאמן מוסמך.
יעוץ השקעות שוטף באמצעות גוף מפוקח ומורשה על ידי הרשות לניירות ערך.

לפרטים: 077-77-83000
www.bankautpratit.co.il/trusts

תוכן עניינים

האם הקורונה תתחיל רנסאנס טכנולוגי בבורסה המקומית?
 4 ד"ר איתי גלילי, פיננסים ניהול הון פרטי

סקירה ותחזית שנתית 2021
 6 מיכל יוזפסון, מנהלת מערך ייעוץ השקעות פיננסים ניהול הון פרטי

לידתו של אפיק השקעות חדש - שותפויות מופ'
 10 רון רביזאדה, יועץ השקעות, פיננסים ניהול הון פרטי

השקעה במסחר חברתי
 12 אלון קיבה, יועץ השקעות, פיננסים ניהול הון פרטי

למשבר הקורונה ו"סגירת השמיים" השפעה על חלוקת עוגת המס
 14 רו"ח ועו"ד רוני שרייטר, RSM שיף הזנפרץ ושות'

הצוואה כמסמך ציבורי
 16 עו"ד ליאת אייל, משרד עו"ד ארנסון רונקין - גור אייל

במבט כולל ובמבט לעתיד: מה ההישג הגדול של הלמידה מרחוק בשנה האחרונה
 18 עמי סלנט, מידען ומומחה ללמידה מרחוק

אהבה הורית בימי קורונה
 20 פרופ' דורית ארם, אונ' תל-אביב

שני ראשים במוח אחד
 22 ספיר חבושה אופר, מכון דוידסון, מכון ויצמן למדע

חיידקי המעיים יכולים לנבא אילו נשים יעלו במשקל לאחר טיפולים כימותרפיים
 24 פרופ' עמרי קורן, אונ' בר אילן

דעתם של אחרים איננה מגדירה אותך
 25 חוה אוסטרובסקי, פסיכותרפיסטית MSW

גמבית המלכה היהודיה: סיפורה של השחמטאית הטובה בהיסטוריה
 26 רונן דורפן, מוזיאון העם היהודי

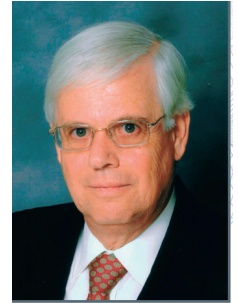
הנעה עם הנאה צרופה
 28 טל אבן, Even Better

גורילות בערפל
 30 ד"ר גלעד (גילי) חסקין

העולם שמעבר לחלון
 32 פרופ' עמיה ליבליך, פסיכולוגיה עברית

גלריית הבנקאות הפרטית
 34 תערוכה מאת אריאל טופלר

דבר יושב ראש קבוצת "פיננסים" מר אורי גלילי ספטמבר 2020

קוראים יקרים,

לפני כשנה, כשסיכמנו את השנת 2019 סיכמנו שנת השקעות מצוינת ועשור טוב מאד. היינו אופטימיים עם קמפוז של

חשש מתי כל הטוב יסתיים, ואז הופיע נגיף הקורונה...

חווינו רבות, מחששות כבדים ופניקה, סגרים וקשיים כלכליים ועד לקבלת חיסונים ותקווה לשיגרה חדשה. בעוד שחלק מענפי המשק וקבוצות באוכלוסייה נפגעו קשות, המשקיעים ככלל יכולים לסכם שנה סבירה ובחלק מהתחומים מצוינת, העתיד הכלכלי, עם כל הסכנות, נראה סביר.

אבל אני מודאג, מודאג מאד. מה שמטריד אותי הוא חוסר האמון, בעיקר במוסדות השילטון, רבים מחברי ומכרי אומרים שאיבדו את האמון במערכת הציבורית והמסקנה היא שכל אחד "לנפשו ולמשפחתו" ו"מסתגרים בבועה שלנו".

אין אמון בפוליטיקאים ויש אפילו שפועלים לערעור האמון ברשויות החוק. התכנון הכלכלי הוזנח ע"י הממשלה ושומרי הסף מוחלשים בשיטתיות. כל אלה יחד עם תרבות השקר וחוסר הבושה של נבחרי הציבור זולגים, גם אם באיטיות לתחום האזרחי והבינאישי.

שכחנו את המונחים "לא יעלה על הדעת" ו-it's not done. יש הטוענים שהיו למדינת תקופות בעייתיות לא פחות. ייתכן, אינני יודע. אנחנו חיים כאן ועכשיו. לעיננו נמוגות היום סולידריות חברתית, מדינת רווחה ושיתוף פעולה. חבר שעשה עסקים באפריקה לפני למעלה מעשרים שנה טוען שבניגריה היה קל לעשות עסקים, כולם ידעו את כללי המשחק, הם היו מאד ברורים. אינני רוצה להגיע למצב כזה. אנחנו עדיין לא שם.

בטווח ארוך חברה מתוקנת ומשגשגת מתקיימת רק על בסיס אמון. אמון הדדי, אמון ברשויות וסולידריות חברתית. אני מאד מקווה שבקרוב נשנה כיוון לטובה.

איחולים לשנה אזרחית טובה.

נתראה בחוברת הבאה.

מגזין הבנקאות הפרטית

עורך ראשי: אייל גור אריה

מנהל המכירות: אייל קמר

מנהלת פרסום: תמי שרגוביץ, טל: 07777-83055, 054-4739374

עריכה גרפית: אבי בלון / דפוס: בריף-זיו-בלון

מנכ"ל: ד"ר איתי גלילי

מו"ל: קבוצת פיננסים גג בע"מ

טל: 07777-83044, פקס: 07777-83045

דוא"ל: service@finance-inst.co.il | www.bankautpratit.co.il

כל הכתבות המקצועיות במגזין זה נועדו לשם מסירת מידע בלבד, ובשום אופן אין לראות בהן תווית דעה, הצעה, המלצה או ייעוץ/שיווק לרכישה ו/או החזקה ו/או מכירה של נירות ערך ו/או הנכסים הפיננסיים המתוארים בהן. הסקירות מתבססות על מידע אשר פורסם לציבור, אשר הכותבים ומול המגזין מניחים כי הוא מהימן וזאת מבלי שביצעו בדיקות עצמאיות לכיור מהימנות, דיוק ושלמות המידע. המידע המופיע בכתבות המגזין, אינו מתיימרות להכיל את כל המידע הדרוש למשקיע פוטנציאלי ואינו מתיימרות להיות ניתוח מלא של כל העובדות והפרטים המופיעים בהן. המידע, הפרטים והניתוח המפורטים, לרבות הדעות המובאות, בסקירות ובכתבות, עשויים להשתנות ללא מתן הודעה נוספת. הכתבות הן על דעת הכותבים בלבד ומשקפת את הבנתם ליום כתיבתן. הכתבות והסקירות לא מהוות תחליף, בשום צורה שהיא, לייעוץ/שיווק השקעות המתחשב בנתוני וצרכי המיוחדים של כל אדם. הכותבים ומול המגזין לא יהיו אחראים, בכל צורה שהיא, לכל נזק ו/או הפסד שייגרם כתוצאה משימוש בסקירות ו/או בכתבות המופיעות במגזין זה, ככל שייגרם כזה, וכן הם אינם יכולים לערוב ו/או להיות אחראים למהימנות, דיוק ושלמות המידע המפורט בכתבות ובסקירות. יובהר להלן כי הכותבים וכן המול' עוסקים, במישור או בעקיפין באמצעות חברות קשורות, בין היתר, במתן שירותי ניהול השקעות, ייעוץ השקעות, ניהול קרנות נאמנות, ניהול קופות נמל, ניהול קרנות פנסיה, חיתום ובנקאות השקעות וכתוצאה מכך, עשוי להיות להם עניין בניירות ערך ו/או הנכסים הפיננסיים הנכללים בסקירות ובכתבות, ככל שמפורטים כאלה, מעת לעת. לפני פרסום הסקירות והכתבות, בזמן פרסומם ולאחר פרסומם, הכותבים והמול' אינם מתחייבים ואין בסקירות ובכתבות משום התחייבות להשגת תוצאה כלשהי או רווח כלשהו כתוצאה מכל סוג של פעולה בהתאם לאמור בהן. הסקירות והכתבות הן רכושן הבלעדי של הכותבים והחברות בהן הם עובדים ואין להעביר להן, להתייעץ, לשכפל, לצטט, לפרסם בכל אופן, להדפיס, לצלם, להקליט או להעתיק את הכתבות, באופן מלא או חלקי, מבלי לקבל אישור מראש וכתב.

האם הקורונה תתחיל רנסאנס טכנולוגי בבורסה המקומית?

בטווח הארוך. להערכתי, כניסת הטכנולוגיה באופן מואץ למרבית ענפי הכלכלה המסורתיים תתרום לפיריון המשק ותייצר תשתית לצמיחה כלכלית בריאה יותר לשנים הקרובות.

כאשר המשקיעים ובראשם המשקיעים המוסדיים זיהו את המגמה המתגבשת בהאצה טכנולוגית (עלייה ניכרת במדדי מניות הטכנולוגיה), התחיל להיות מורגש בבורסה בת"א שינוי מבני אשר תוכנן במשך שנים. רק אירועי הקורונה הצליחו לייצר מגמה חדשה של הנפקות חברות טכנולוגיה בבורסה המקומית. מבלי להיכנס למחירי ההנפקות ושווי המניות, ניתן להגיד שגיוסי

הון לשוק המקומי הנן בעלות חשיבות רבה לצמיחה הכלכלית. באופן אישי, אני שמח מאוד שגיוסי הון לחברות נדל"ן אמריקאיות נעצר (לעת עתה) וההון המגויס בבורסה עובר לחברות ישראליות למימוש חזון של צמיחה מואצת. גם אם לא כל ההנפקות תצלחנה לספק תשואה גבוהה למשקיעים, ללא ספק גידול בכמות החברות ופוטנציאל הצמיחה שלהן הנו בגדר בשורה ממשית לשנים הקרובות. על פי סיכום הבורסה לשנת 2020 - מספר החברות החדשות שהנפיקו

לראשונה בבורסה עמד על 27 חברות, שיא מאז שנת 2007, 8 מתוכן לפי שווי גבוה ממיליארד שקלים. סקטור ההייטק התחזק משמעותית, דבר הבא לידי ביטוי הן במספר שיא של כל הזמנים של 19 חברות הייטק חדשות שהנפיקו (בהן 5 שותפויות מ"פ, אשר לפעילותן הייחודית הקדשנו כתבה מיוחדת בהמשך המגזין), חברת הייטק אחת שביצעה רישום כפול ועשרות חברות הייטק נוספות הנמצאות בתהליכי הנפקה. עדות נוספת להתחזקות תחום ההייטק על חשבון סקטורים

שנת 2020 הסתיימה וכולנו מקווים שאירועי שנה זו יהיו בגדר זיכרון רחוק. אין ספק ששנה שעברה הייתה מאתגרת ביותר בתחומים רבים. בהמשך הגיליון נסקור את האירועים בשווקי ההון ונעסוק בתחזית ההשקעות השנתית שלנו לשנה הקרובה. רבות דובר על הניתוק שנעשה בין הכלכלה הראלית לתמחור בנכסי ההון בשווקים. סבלם של העסקים הקטנים והמובטלים הרבים אינו משתקף במרבית מדדי ההשקעה (עקב הציפייה בשוק שהתיקון בכלכלה קרוב). לצד הקושי העצום של השנה האחרונה אני חושב שיש לדון בהרחבה בשינויים החשובים שקרו בשנה האחרונה בבורסה בת"א.

בשנים האחרונות, ביצועי מדד המניות המרכזי - ת"א 125 המשיך לדשדש אחרי מדדי המניות האמריקאים המרכזיים. ביצועי החסר של הבורסה בישראל נבעו מהרכב החברות בבורסה, חסרונן של חברות הטכנולוגיה הישראלית אשר העדיפו להנפיק את מניותיהן מעבר לים. בשנים האחרונות הורגלנו לגיוסי הון ניכרים למימון מיזמי נדל"ן של חברות אמריקאיות (עליהן נמתחה ביקורת רבה). הבורסה בת"א ניסתה מזה תקופה ארוכה מאוד להרחיב

את גיוסי הון והרישום למסחר של חברות הטכנולוגיה, אשר אחראיות למרבית הצמיחה הכלכלית ובכך לשקף באופן נרחב את פעילות המשק.

משבר הקורונה הנו משבר מאוד ייחודי. האתגרים העצומים שייצרו במגוון רחב כל כך של תחומים (בריאות, חינוך, מסחר, תיירות וכו') יצרו מצב שהפתרונות הטכנולוגיים היו האופציה היחידה לפתור בעיות במהירות. הביקוש לפתרונות טכנולוגיים היה עצום ובכך הואצה מהפכה טכנולוגית חשובה לכלכלה

אחרים, הייתה בכניסה של 6 חברות הייטק למדד הדגל ת"א-35. מדדי ת"א טק-עילית ות"א-טכנולוגיה עלו בכ-35% ובכ-31% בהתאמה, בדומה לעליית מדד NASDAQ. מדדים אלה הם גם המובילים בעלייה של כ-123% וכ-195% בהתאמה בחמש השנים האחרונות 2016-2020.

לאחרונה, מנכ"ל הבורסה איתי בן זאב התייחס גם לפרסומים אודות הנפקות גדולות של חברות טכנולוגיה ישראליות בארה"ב וציין שהבורסה פועלת נמרצות לעודד חברות כאלו לבצע רישום כפול גם בישראל. הרישום הכפול מאפשר לחברות שנסחרות בבורסות בארה"ב, בלונדון, בהונג

קונג, בסינגפור ובטורונטו לרשום את מניותיהן במסלול מיוחד גם בתל אביב. במהלך שנת 2020 הבורסה חשפה פלטפורמת מסחר חדשה שגובשה במיוחד עבור חברות פרטיות, במטרה לאפשר להן לגייס כספים ממשקיעים מוסדיים ולקוחות כשירים. פלטפורמת TASE UP נפרדת מפלטפורמת המסחר לחברות הציבוריות בבורסה בתל אביב והחברות הרשומות בה נשארות פרטיות - אינן מבצעות הנפקה לציבור, אינן מחויבות בדיווחים על פי חוק ניירות ערך ואינן כפופות לחובת פרסום תשקיף בעת רישום ניירות הערך למסחר. המערכת מבוססת על תשתית מערכות המסחר והסליקה של הבורסה - מה שהופך אותה לנגישה ומוכרת עבור משקיעים מוסדיים. מדובר על התפתחות טבעית לאחר מספר שנים של פיתוח הפלטפורמת השקעה של מימון המונים.

קראת סוף השנה נרשמו שתי מצטרפות ראשונות לפלטפורמה: קרן ההון סיכון 11 Group של המשקיע דובי פרנסס אשר פועלת לגייס כ-100 מיליון דולר לקרן ההון סיכון בניהולו לתחום הפינ-טק. וכן חברת הסטארט אפ VEEV העוסקת בבנייה בשיטות טכנולוגיות חדשניות, אשר פועלת לגייס כ-50 מיליון דולר. סביר מאוד להניח שבקרוב נראה מגמה הולכת וגוברת של שימוש בפלטפורמה לגיוס הון פרטי. אני סבור שהמיזם החדש של הבורסה יכול לייעל באופן משמעותי את אופן גיוסי ההון לחברות פרטיות ובכך להיות זרועה חשובה מאוד להתפתחות חברות צמיחה בישראל.

לצד המגמה המאוד מבורכת בבורסה בת"א, הולכת ומתגבשת תמונה מדאיגה של עלייה בריכוזיות ניהול הכספים המוסדיים. כמו בכל תחום כלכלי לעלייה בריכוזיות בשוק מסוים, השפעה שלילית לא מבוטלת לאורך שנים. לאחרונה, כלכלני הרשות לני"ע פרסמו מחקר חדש וחשוב מאוד בנושא זה. על פי מחברי המחקר, אחת התמורות המרכזיות שחלו בעשור האחרון בשוק ההון הישראלי, היא עלייה בשיעור אחזקות המשקיעים המוסדיים (חברות הביטוח וקרנות הפנסיה) בשוק וכפועל יוצא, עלייה בהשפעתם על עיצוב דפוסי המסחר ועל הנזילות בסקטורים שונים ובמניות בודדות. לצד זאת, נמשך הגידול המהיר בהיקף הנכסים המנוהלים על ידם וכתוצאה מכך גדל גם כוחם היחסי בהקצאת ההון במשק. מגמות אלו, מעלות שאלות הנוגעות להשפעות האפשריות של ההתפתחויות שתוארו על עתיד שוק ההון בישראל. במחקר הרשות, מובא ניתוח של השפעות אלה, תוך בחינת מספר מאפיינים של המשקיעים המוסדיים ושל אופן השקעתם בשוק המניות והחוב המקומי. בסיום המחקר, בין היתר הרשות לני"ע ממליצה לפעול לעידוד כניסת משקיעים מוסדיים בינלאומיים כמשקיעים אקטיביים בשוק המניות המקומי, בחינה של הקמת ועדה ציבורית שתדון בהגברת התחרות בדרך של עידוד כניסת משקיעים מוסדיים זרים מובילים לפלחי שוק המנוהלים בלעדית על ידי המשקיעים המוסדיים המקומיים ועידוד הגדלת הכמות הצפה בשוק ההון. מיד עם פרסום המחקר, התגובה הראשונה הייתה של בכירים ברשות שוק ההון אשר ביקרו את ממצאי המחקר. כמי שעוסק בתחום שנים רבות ורואה את המגמות המסתמנות בתחום אני חושב שיש לקיים דיון ציבורי משמעותי אשר יאפשר תחרות רבה יותר בתחום ניהול הכספים לטווח ארוך ובכך להבטיח את יציבות שוק ההון בשנים הבאות.

סקירה ותחזית שנתית - 2021

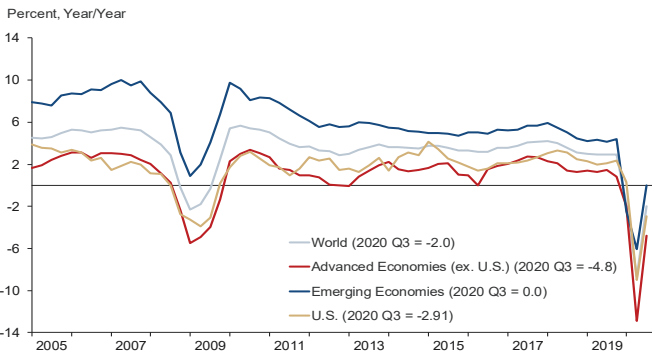
(כ-600,000 איש). גם בישראל הצמיחה בשנת 2020 בישראל צפויה להיות שלילית ולהתכווץ בשיעור של בין 4.5-5%. בשנה הבאה הצמיחה בישראל צפויה לעלות בשיעור של 1% ע"פ התרחיש הפסימי יותר של בנק ישראל (תרחיש שליטה נמוכה), שנראה שמתמשש. ע"פ ההערכות של משרד האוצר, הצמיחה יכולה להגיע לרמה של כ-4.5%.

הכלכלות המפותחות צפויות להגיע לרמת תפוקה שהייתה טרום המשבר במהלך 2021.

שנת 2020 הייתה שנה יוצאת דופן. בזמן זה לפני שנה עסקנו בשאלה האם תהיה האטה כלכלית, מתי ובאיזו עוצמה. נגיף ה-Covid19 וההתמודדות עמו הביאו למיתון החרף ביותר מאז 1930 ולנפילה בשווקים הפיננסים. התגייסות ממשלות ובנקים מרכזיים באמצעות תקציבי ענק ותמריצים חסרי תקדים, במטרה לגשר על השיתוק כלכלי, הביאו להתאוששות בשווקים הפיננסים ובכלכלה העולמית. ההתמודדות עם הסגרים, ההכרח בריחוק החברתי והעבודה מהבית האיצו התפתחות של מגמות וטרנדים טכנולוגיים התומכים בהמשך בפעילות תחת אילוצים אלו, כגון: קניות און ליין, סייבר, תשתיות ענן ואחסון מידע והביאו לעלויות בשווי החברות מתחומים אלו. חברות התרופות והציוד הרפואי נהנו אף הן מעלויות כתוצאה מהזרמת תקציבים לפיתוח חיסון ומגידול בביקוש והצטיידות בציד רפואי. מנגד נפגעו קשות ענפי הנדל"ן המסחרי, נדלן משרדים וענפי התיירות והפנאי.

את 2021 אנו פותחים עם אישור חיסונים כנגד הנגיף. המשך ההתאוששות הכלכלית תלוי במהירות הפצה והשלמת תהליך החיסון של חלק נרחב מהאוכלוסייה. עד להשלמת שלב הפצת החיסונים והתחסנות האוכלוסייה (מדובר באתגר לוגיסטי עצום) אנו נחוה גידול במספר החולים, הטלת מגבלות וסגרים בגלי התחלואה, שיגרמו לשיתוק המשקים, פגיעה בחברות ובמשקי בית, ופגיעה בצריכה, כך שבטווח הקצר המגיפה תגרום לפגיעה בכלכלה וכתוצאה מכך תגרום לתנודתיות בשווקים הפיננסים בחודשים הראשונים של 2021.

החיסון יאפשר חזרה לפעילות כלכלית מלאה ולצמיחה חיובית. זאת כמובן תחת ההנחה שהתחסנות האוכלוסייה תתבצע כמתוכנן ובפרק זמן סביר. הכלכלה העולמית ע"פ הערכות התכוצה בשיעור של כ-4.4% בשנת 2020 וצפויה לצמוח בשיעור של כ-5.2% במהלך 2021. שוק העבודה חלש משמעותית מרמתו המשבר בעקבות אובדן משרות והקפאת פעילות סקטורים שלמים. הכלכלה האמריקאית איבדה כ-10 מיליון משרות במהלך המשבר ובכלכלה הישראלית שיעור הבלתי מועסקים מכוח העבודה עומד על כ-15%

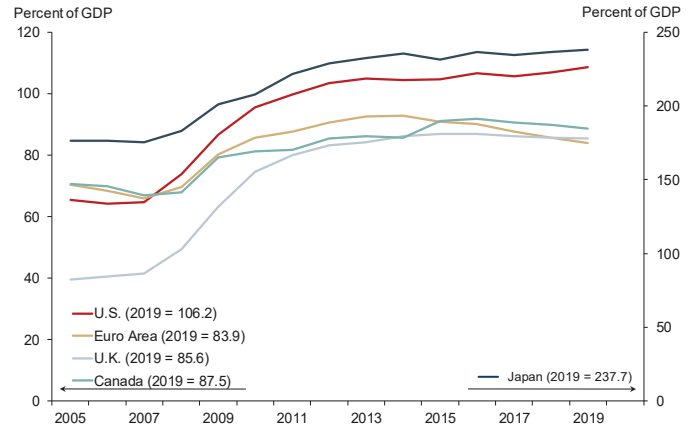

NOTE: The advanced economies (ex. U.S.) aggregate includes the Euro Area, Japan, the U.K., Canada, Australia, South Korea, Switzerland and Sweden. The emerging economies aggregate includes China, Brazil, Russia, India, Mexico, Indonesia, Turkey, Argentina, South Africa and Colombia. The world aggregate includes these countries, which make up approximately 80 percent of world GDP computed using purchasing power parity (PPP)-adjusted GDP weights.

SOURCES: National Statistical Offices, International Monetary Fund; Haver Analytics
Globalization Institute
Federal Reserve Bank of Dallas

על מנת שההתאוששות תימשך יהיה צורך בהמשך תמיכה מאסיבית של הממשלות והבנקים המרכזיים כגישור עד להתחסנות האוכלוסייה וחזרה לפעילות מלאה. כתוצאה מכך, חל גידול עצום ברמות החוב ובגירעונות הממשלתיים. ממשלות תהיינה בלחץ להקטין גירעונות (ע"י העלאת מיסים או הקטנת השקעות) רק לאחר שהייה עלייה משמעותית בתשואות האג"ח, כתוצאה מעלייה באינפלציה. סביר להניח שנראה עלייה באינפלציה לקראת סוף השנה, אבל לא צפויה התפרצות חריגה. לכן, נראה שלתשואות האג"ח יש מקום לעלות, אך יעלו באופן מתון בלבד שלא יגרום להידוק פיסקאלי או מוניטרי בטווח של השנתיים הקרובות.

חוב ממשלות כאחוז מהתמ"ג.

NOTES: Data for 2020 are estimates; data for Japan 2019 are estimates.

SOURCES: International Monetary Fund; Haver Analytics

Globalization Institute
Federal Reserve Bank of Dallas

שהוצגו גם באמצעות מניות בינוניות וקטנות עליהן תהיה השפעה גדולה יותר של ההתאוששות הכלכלית.

מניות דיבידנד. התאוששות כלכלית תתמוך בגידול דיבידנדים. לאחר ביצועי חסר ב-2020, חברות שמגדילות דיבידנדים וחברות המחלקות דיבידנדים גבוהים יניבו ביצועי יתר.

חדשנות טכנולוגית. יש מקום לשלב השקעה ארוכת טווח בטכנולוגיה בטרנדים שצפויים להוות תשתית לפעילות עסקית עתידית ולהשפיע על ההתנהלות היום יומית כחלק מתהליך של דיגיטליזציה, כגון (internet of things) 5G, IOT.

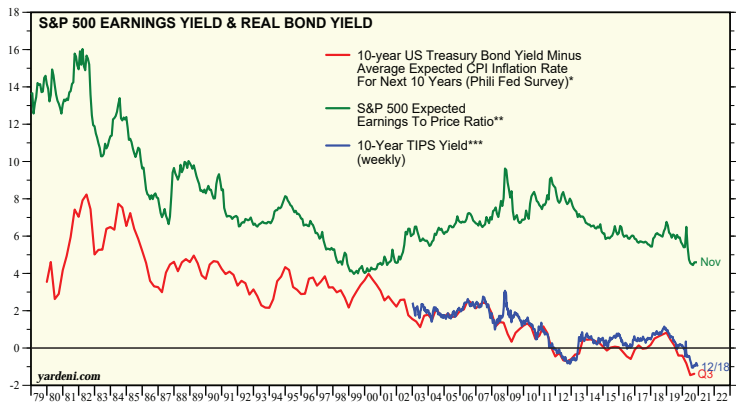
ארה"ב. מדד ה-S&P500 עלה בכ-14% במהלך 2020 בהובלת מניות הטכנולוגיה הגדולות. מכפיל הרווח של מדד ה-S&P500 עומד על 22 בהתבסס על רווחי שנת 2021 ומגלם תשואה צפויה של כ-4.5%. קצב צמיחת הרווחים הצפוי של המדד הינו 22% בשנת 2022 לאחר ירידה של כ-13.6% בשנת 2020. תמחור זה נראה יקר ומגלם חלק מההתאוששות הכלכלית הצפויה. עם זאת, על אף המכפיל הגבוה של השוק האמריקאי פרמיית הסיכון של המניות על פני ריבית ריאלית ארוכת טווח עדיין נראית סבירה. תוצאות הבחירות בארה"ב, היעדר שליטה בקונגרס, מחזקות את ההערכה שלא תהיינה העלאות מיסים משמעותיות בשנים הקרובות, מה שמסיר איום פגיעה ברווחים כתוצאה מעליית מיסים ומחזק את אפיק המניות ובעיקר הטכנולוגיה.

שילוב של חיסון אפקטיבי, שיביא לחזרה לפעילות, במקביל לתמריצים פיסקאליים ומוניטריים מרחיבים משמעותם צמיחה כלכלית וחזרה למגמה ארוכת טווח של גידול ברווחי החברות ולתמיכה בעליית מחירי המניות.

מניות.

המחזור הכלכלי עובר משלב של מיתון לשלב של צמיחה. היסטורית שלב זה מאופיין בגידול רווחים ועליית שווי המניות. שווקי המניות נהנו מריבאונד משמעותי מאז מרץ אפריל 2020 והשווקים מתמחרים חלק גדול מהחדשות הטובות.

עלויות מימון נמוכות לצד התייעלות טכנולוגית יביאו לגידול בפעילות, גידול ברווח ולתמיכה במחירי המניות. סביבת הריבית הנמוכה ויתרות הנזילות הגבוהות תומכות אף הן בהשקעה במניות. **סקטורים.** סיום המגיפה יביא לרוטציה בין סקטורים דפנסיביים לסקטורים מחזוריים ובין מניות ערך למניות צמיחה. חזרה לנורמליות תתמוך בסקטורים מחזוריים שנפגעו בזמן המגיפה, כגון: פיננסים, תעשייה ונדל"ן ועל כן יש לתת להם משקל יתר. עם זאת, יש עדיין מקום להחזיק בסקטורים כגון טכנולוגיה ובריאות, תוך איזון משקלם בתיק. ענפים שנפגעו באופן קשה מהנגיף, כגון מלונאות, תעופה, הסעדה ואירוח הינם ברמות סיכון גבוהות, קשה להעריך מי מהחברות תשרוד מגבלות ותקופות שיתוק נוספות, כשהזרמות כספים/גיוסים יביאו לדילול בעלי המניות הקיימים. מה גם שחלק גדול מן החברות והמדדים נהנו מעלויות מחירים משמעותיות בהתבסס על הציפיה לחזרה לנורמליות והמחירים אינם מגלמים את הסיכון. יש מקום לביצוע ההקצאה בסקטורים

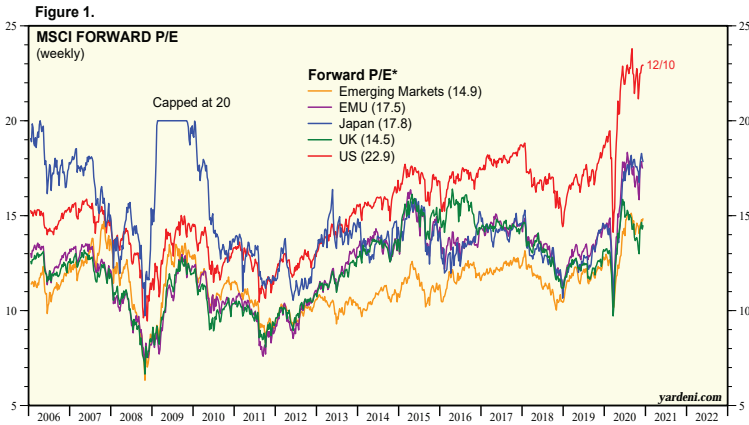

* Data from 1979 to 1991 quarterly, monthly thereafter.
** Earnings-price ratio is based on the Thomson Reuters I/B/E/S consensus estimates of earnings over the coming 12 months.
*** Yields on Treasury inflation protected securities (TIPS) adjusted to constant maturities.
Source: Board of Governors of the Federal Reserve System, US Treasury, I/B/E/S data by Refinitiv, and Federal Reserve Bank of Philadelphia.

אירופה. סבלה בצורה קשה מהמגפה. חברות מדד ה-stoxx600 סבלו מירידה ברווחים של כ-35% בשנת 2020. אירופה חשופה ותלויה יותר לסחר העולמי ועל כן צפויה ליהנות מגידול בביקוש מסין. משקל המגזר הפיננסי והסקטורים שמושפעים מהמחזור הכלכלי גבוה יותר (תעשייה, חו"ג, אנרגיה) ועל כן יכולה ליהנות

סקירה ותחזית שנתית - 2021

המשך מעמ' קודם <<

* Price divided by 12-month forward consensus expected operating earnings per share. Source: I/B/E/S data by Refinitiv.

לתנודתיות גבוהה וירידות חדות בשוק המניות. חוב.

אג"ח ממשלתי. הריביות נמוכות ושליטות באופן מלאכותי והביאו לתשואות אפסיות ובחלק מהמדינות שליליות ואינן מגלמות את סיכון עליית התשואות בהמשך. הזרמות כספים מאסיביות ועלייה בביקושים כתוצאה מחזרה לנורמליות ומהתאוששות כלכלית יכולות להביא לעלייה באינפלציה ולעליית תשואות נומינליות. בטווח הקצר ההערכה שמדובר בעלייה מתונה בלבד, אבל עלייה זו תבוא לידי ביטוי בהפסדי הון על כן עדיפות למזומן ולאג"ח ממשלתי צמוד קצר.

אג"ח חברות. אפיק זה עבר גם הוא טלטלה רצינית מתחילת השנה. האפיק ספג ירידות מחירים משמעותיות עם התפרצות המגיפה והטלת מגבלות וסגרים כתוצאה מחשש ליכולת החזר החוב של החברות לאור אובדן ההכנסות. עם זאת, מתן תמריצים ממשלתיים לחברות כגישור וכן תוכניות רכישת אג"ח ע"י הבנקים המרכזיים תמכו באפיק זה החזירו את רמות התשואה והמרווחים לרמתן טרום המשבר בארץ ובח"ל אף לרמות נמוכות יותר. בארה"ב מדד אג"ח חברות (Barclay Bloomberg corporate bond) עלה בכ-9% מתחילת 2020 ונסחר בתשואה של 1.8% המגלמת מרווח של 1% מעל הממשלתי, זאת הודות לתוכנית רכישת אג"ח אגרסיבית, שכללה אג"ח חברות מדורג ולא מדורג. בישראל, מדד אגרות חוב תל בונד 60 נמצא עדיין בטריטוריה שלילית לשנת 2020 של כ-0.5% ונסחר בתשואה של כ-0.46% צמוד מדד. תשואה זו מגלמת מרווח של 1.34% מעל הממשלתי, מרווח מעט גבוה יותר מאשר רמתו טרום המשבר.

אג"ח HIGH YIELD. המשבר הביא לעלייה בשיעור חדלות

מריבאונד חזק לאחר יישום החיסון ועם התאוששות כלכלית, כאשר רווחי חברות המדד צפויים לעלות בכ-30% בשנה הקרובה ותמחור השוק סביר. מאז 2016 שוק המניות הבריטי סבל מחוסר וודאות לגבי הסכמי הברקזיט, הניב תשואות חסר ונסחר בתמחור נמוך בהשוואה לשווקים אחרים במדינות מפותחות. לאור החתימה על ההסכם ועל אף שצפויה התמודדות קשה בהקשר זה, שוק זה יכול להדביק את הפער ולהניב תשואה עודפת.

שווקים מתעוררים. מדד השווקים המתעוררים עלה השנה בשנת 2020 בכ-12%. את העליות הובילו שווקי אסיה, כאשר סין בלטה לטובה עם עלייה של כ-23% במדד MSCI China. סין, רשמה התאוששות כלכלית מרשימה ונהנית מגידול בהוצאות הצרכנים, גידול בייצור ועלייה ביצוא כאשר התפוקה נמצאת ברמה הגבוהה בכ-3% מרמתה בסוף 2019. על אף עליית מחירי המניות, התמחור אינו גבוה ויש מקום להיחשף לכלכלה הסינית בפרט ולמדינות אסיה המתעוררות. הודו נמצאת אף במקום שיש בו פוטנציאל לריבאונד חזק. המשבר חיזק את מאזן הסחר של הודו והקטין את החוב החיצוני שלה. מומנטום חיובי בנתונים הכלכליים וגידול ברווחי החברות במקביל ליתרות מזומנים גבוהות מאי פעם בידי הציבור יתמכו בהשקעה בשוק המניות כאשר ביטחון המשקיעים יחזור.

ישראל. בישראל המגמות היו זהות למגמות בעולם. מניות צריכה בסיסית, טכנולוגיה, אנרגיה ירוקה נהנו מעליות בעוד סקטורים מחזוריים סבלו מירידות חזקות. שוק המניות המקומי (מדד ת"א 125) ירד ב-5% במהלך 2020 והניב ביצועי חסר לעומת חלק משווקי חו"ל בשל חשיפה גדולה במדד זה למניות ממגזר הבנקאות, ביטוח ונדל"ן שסבלו מירידות כתוצאה מחשש לפגיעה בהכנסותיהן. דווקא סקטורים אלו צפויים ליהנות מהתאוששות וחזרה לפעילות מלאה לאחר התחסנות וצפויים להציג ביצועי יתר בהמשך. הערכה שסביבת הריבית תישאר נמוכה לאורך זמן ובהינתן יתרות הנזילות הגבוהות שיש בידי הציבור בישראל תומכת בהשקעה במניות בשוק המקומי באופן סלקטיבי, תוך התמקדות בסקטורים שיהנו מחזרה לנורמליות. גם כאן אין מדובר במניות תיירות (בהן התמחור לא מאוד נמוך) או תעופה בהן הסיכון עדיין גבוה.

בשל היות שווקי המניות בתמחור גבוה יחסית, תהייה רגישות גבוהה להתפתחויות שליליות, כגון עיכוב בהפצת החיסון ובהתחסנות האוכלוסייה, צמצום התמיכה הממשלתית או צמצום פעולות הבנקים המרכזיים. התפתחויות אלה מהוות סיכון ויגרמו

את הפער לעומת מניות הצמיחה והמניות הגדולות. עד להשלמת החיסון של האוכלוסייה וחזרה לפעילות כלכלית מלאה, אנו צופים תנודתיות בטווח הקצר שתנבע מגלי תחלואה נוספים, סגרים ומגבלות שיגרמו לנתונים כלכליים חלשים באופן זמני. יש לנצל תנודתיות זו להגדלת החשיפה למניות. החוב הסחיר נסחר בפרמיות סיכון נמוכות ויחס סיכון/סיכוי שאינו אטרקטיבי. ע"ח אפיק זה יש לבצע הקצאה חלקית למניות דיבידנד לצורך קבלת תזרים וכן השקעה בחוב לא סחיר ובחוב במצוקה באמצעות מנהלים מתמחים שידעו לנצל הזדמנויות ולייצר תמורה גבוהה יותר ביחס לסיכון.

ההשקעות צריכות להתבצע בנכסים בעלי איכות גבוהה עם מאזנים חזקים שיכולים לשרוד תקופה של האטה, תוך פיזור גבוה. עדיפות לניהול אקטיבי וסלקטיבי וניצול הזדמנויות באפיקים השונים. קבלת החלטות השקעה והקצאת נכסים צריכה להיות מבוססת על סמך תמחור הנכסים בהתאם למאפייני כל לקוח בבחינת מטרות ההשקעה, מידת שנאת הסיכון ולא מושפעת מתנודתיות השוק.

תחזית ארוכת טווח אפיקי השקעה

אפיק/נכס	תשואה צפויה מתחת למוצע	נירלאי	תשואה צפויה מעל למוצע	תשואה צפויה עודפת	שינוי מרבוען קודם
שוקי מניות					
ארה"ב		●			□
ישראל			●		□
מתעוררים			●		□
אירופה		●			□
שוק האג"ח					
ישראל ממשלתי			●		↓
ישראל חברות דירוג השקעה		●			□
ישראל לא מדורג		●			□
ארה"ב ממשלתי			●		□
חברות דירוג השקעה חו"ל		●			□
Senior loans		●			□
חברות חו"ל לא מדורג		●			↓
אג"ח מתעוררים			●		□
אלטרנטיבי			●		□

הפירעון של אגרות החוב הלא מדורגות לרמה של כ-6.2%. כמות אגרות החוב המדורגות BBB שדירוגן ירד מתחת לדירוגי השקעה נמצא בשיא ושווין עומד על כ-235 מיליארד דולר. על אף העלייה בסיכון, הודות לתוכנית הרכישה של אגרות חוב הכוללת רכישת אג"ח חברות בדירוגי השקעה נמוכים מדירוג השקעה ע"י הבנק המרכזי בארה"ב, אפיק זה עלה בכ-5.4% בשנת 2020 ונסחר בתשואה של 4.5% ובפרמיית סיכון של כ-4%. על אף שפרמיית הסיכון גבוהה מהפרמיה טרום המשבר, היא אינה מפצה על הסיכון. בתחום זה, יש מקום להשקיע באמצעות ניהול אקטיבי ומתמחה בחוב במצוקה ובבניה מחדש של מבנה החוב וההון של החברות שנקלעו לקשיי נזילות במטרה לאתר הזדמנויות השקעה עם יעד תשואה ופרמיית סיכון גבוהות יותר.

בתחום הלא מדורג, תחום ה-CLO בדירוגי ה-BB תיקן באופן חלקי בלבד את ירידות המחירים שספג בחודשי המפולת. מחירו משקף תשואות של כ-6-7% עם שיעורי חדלות פירעון היסטוריים מוגבלים ומציע יחסי סיכון סיכוי אטרקטיביים.

אג"ח מתעוררים. חוב שווקים מתעוררים לא נהנה מתמיכה של תוכנית רכישת אגרות החוב ע"י הבנקים המרכזיים בארה"ב או אירופה. עם זאת, היחלשות שער החליפין של הדולר מחזקת את מאזני המדינות ויכולת החזר החוב שלהן. אג"ח בשווקים אלו, בכל דירוגי ההשקעה, מגלמות פרמיית סיכון גבוהה יותר לעומת החוב בשווקים המפותחים ויש מקום לשלב חוב זה כחלק מתיק החוב הקיים במט"ח.

לאור הימצאות התשואות והמרווחים באפיק החוב הסחיר בשפל יש מקום להקטין את ההקצאה לאפיק זה לטובת אפיק המניות בכלל ומניות דיבידנד, שיכולות לספק תזרים בפרט וכן לטובת חוב במצוקה וחוב פרטי (אשראי שאינו סחיר), המשקפים יחסי סיכון/סיכוי טובים יותר.

בהינתן סביבת הריבית הנמוכה ולאור התשואות הנמוכות והמרווחים המצומצמים בשוק האג"ח, אנו רואים באפיק המניות, החוב במצוקה והחוב הלא סחיר מקור לתשואה בשנים הקרובות. על אף שתמחור המניות גבוה יש דיפרנציאציה בין הסקטורים השונים בשוק ויש מקום לסלקטיביות ובחירת סקטורים שנפגעו מהמגפה וצפויים ליהנות מחזרה לנורמליות מהתאוששות כלכלית, כגון: מגזר הבנקאות, הנדל"ן והתעשייה. זאת לצד החזקה של הסקטורים טכנולוגיה ובריאות, שהיו חזקים גם בשנת 2020. יש מקום לשלב מניות קטנות ובינוניות ומניות ערך שצפויות להדביק

הנתונים נכונים לתאריך 26.12.2020

לידתו של אפיק השקעות חדש - שותפויות מז"פ

להלן מידע ראשוני להכרות עם שותפויות ההשקעה החדשות שהונפקו השנה: יוניקורן טכנולוגיות

שותפות השקעה בחברות טכנולוגיה בעלות מחקר ופיתוח בישראל, תחומי השקעה: טכנולוגיה, תוכנה ואינטרנט. דוגמאות להשקעות שהשתפות ביצעה והשקעות שבתהליך: חברת סיברוואן בע"מ (SAVERONE LTD) - מפתחת טכנולוגיה ליצור מערכת מצילת חיים ע"י מניעת שימושים אסורים בטלפון סלולרי בזמן נהיגה, השקעה בסך 540,000 דולר - ההשקעה הושלמה (חברה ציבורית).

חברת בובייל בע"מ (Bobile Ltd) - מבצעת מחקר ופיתוח של יישומים לעסקים קטנים (אפליקציות) סכום השקעה 1.5 מיליון דולר. חברת וויפלאש בע"מ (WipeFlushLtd) - מבצעת מחקר ופיתוח של בדים ידידותיים לסביבה עבור תעשיית המגבונים - סכום השקעה 500,000 דולר.

נקסט פוד

שותפות מוגבלת אשר שמה לה למטרה להשקיע בשוק הפוד טק המשתנה. השותפות תשקיע בחברות פוד טק עם מודל עסקי ברור, קונספט עובד ומוכח בתחומי ה-B2B וה-B2C. תחומי ההשקעה

שנת 2020 תיזכר לשלילה כשנה של משבר הקורונה ומאיזך, לחיוב כשנה של האצה כלכלית בענף הטכנולוגיה.

אחד מאפיקי ההשקעה שפרצו השנה לראשונה לבורסה המקומית הנו- שותפויות מחקר ופיתוח אשר מאפשרות לציבור הרחב להשקיע באמצעות מנהלים מומחים בחברות הזנק פרטיות. מדינת ישראל שמה לה למטרה לקדם את תעשיית ההיי טק מתוך הכרה כי תעשייה זו, על כל גווניה השונים מהווה תעשיית העתיד ומנוע הצמיחה העיקרי של המשק הישראלי.

במרוצת השנים הוקמו מספר ועדות שמטרתן הייתה קידום תעשייה זו תוך התייחסות למציאת פתרונות לשלבי ההתפתחות השונים של החברות והגדלת הסיכוי שחברות אלה יתפתחו בישראל.

הצורך בוועדות נבע מאופן הייצוג החסר של חברות היי טק בשוק ההון המקומי (לא כולל ביומד). הבורסה לא היוותה עד כה אלטרנטיבה יעילה לגיוסי הון על ידי חברות אלה ובמיוחד לחברות היי טק גדולות. הציפייה משוק ההון בישראל היא בין היתר לממן ולאפשר צמיחה של חברות וגם לשרת מטרת חברתיות (כגון מוביליות כלכלית-חברתית) בשנת 2012 הוקמה וועדה לקידום השקעות בחברות ציבוריות (הפועלות בתחום המחקר והפיתוח) מתוך מטרה לבחון ולהמליץ על אמצעים ומהלכים שונים אשר יש בהם בכדי לעודד השקעה בחברות היי טק באמצעות הבורסה. הוועדה המליצה לקדם שני פתרונות עיקריים לעידוד מימון חברות היי טק באמצעות הבורסה: עידוד הנפקה ראשונה לציבור בישראל של חברות היי טק גדולות יחסית ועידוד הקמת קרנות היי טק נסחרות.

בשנת 2020 נולד אפיק השקעות חדש - שותפויות מז"פ. הייחוד בפעילות השותפויות הינו בפעילותן בתחום ההשקעה בחברות הזנק. השותפויות שהונפקו מנהלות ע"י מומחים ובעלי רקע מקצועי בתחום ההשקעות הפרטיות של השותפויות. בשלב הראשוני שותפות חדשה מגייסת הון ראשוני וצריכה להציג במעמד הנפקה את החברות הראשונות שבהן היא צפויה להשקיע. לכל שותפות כללים בדבר תחום ההשקעה ומידת פיזור ההשקעות הצפויה. מנהלי השותפות יגבו דמי ניהול מהשותפות וכן עמלת הצלחה בתנאים מוסכמים מראש בהסכם השותפות.

בחברות מו"פ בתחום הרפואה הדיגיטלית עם דגש על טכנולוגיות מתקדמות ובריאות דיגיטלית. שת"פ אסטרטגי ייחודי עם IBM ישראל.

דוגמאות להשקעות של השותפות: GENOOX, מערכת בינה מלאכותית מתקדמת לניהול וניתוח של מידע גנטי המאפשרת יישומים מגוונים ברפואה מבוססת אישית. BIOBEAT, לחברה שני מוצרים: שרון לשימוש ארוך במתאר ביתי ומדבקה לשימוש חד פעמי במסגרת אשפוז.

RIMONIM TLV

שותפות השקעה בחברות מו"פ ישראליות בתחומי אגריטק ופודטק. בעולם ישנו חוסר במזון, הביקוש עולה על ההיצע (ישנה עלייה בכמות האוכלוסייה והצריכה לנפש אל מול ירידה בפוריות האדמה וצמצום שטחי חקלאות). הפתרון: פיתוח טכנולוגיות חקלאיות להתמודדות עם המחסור במזון.

דוגמאות להשקעה: SUFERESCA, חברה המפתחת ציפויים אכילים המפחיתים פחת מזון ומאריכים חיי מדף של פירות וירקות. SKYX, חברה המפתחת פתרונות טכנולוגיים לריסוס חקלאי מדויק באמצעות נחיל רחפנים.

לסיכום

שנת 2020 הייתה שנה של התקדמות משמעותית בתחום אפשרויות ההשקעה וגיוסי ההון לחברות הזנק בישראל. באמצעות ההנפקות המרובות של שותפויות המו"פ בבורסה הציבור הרחב יכול להשתתף באפיק השקעה בעל פוטנציאל רב. אפיק ההשקעה הנו צעיר מאוד וסביר שחלק מהשותפויות תצלחנה יותר וחלקן פחות, ימים יגידו. אנו ממליצים למשקיעים לעקוב אחר ההתפתחויות באפיק ולמתעניינים נמליץ להאזין לפודקאסטים ייעודיים שהפקנו עם חלק מהשותפויות להכרות עם פעילותן. הפודקאסטים ניתנים להאזנה בערוץ "מאזינים השקעות" בטלגרם או באתר www.podcast.Finance

בפוד טק: תחליפי חלבון, תזונה מתואמת אישית, רכיבים ותהליכים חדשניים, בינה מלאכותית וענן המידע, הפחתת פסולת מזון ושאריות, אריזות חכמות והארכת חיי מדף.

דוגמא להשקעה של השותפות: חברת SavorEat - חברה חדשנית בתכולת המבורגר, לחברה אב טיפוס עובד להדפסת המבורגר טעים ובריא והסכם מסחרי חתום עם רשת המבורגרים גדולה בישראל.

סמארט אגרו

שותפות להשקעות בתחום האגרו טק הישראלי. המעבר מחקלאות לאגרוטק מביא אותנו לעולם חדש, בריא נקי וסביבתי יותר. המגמות החמות בתחום האגרוטק הגלובלי שנמצא בצמיחה הינן: השבחה גנטית, הדברה מדייקת וביולוגית, מערכות גידול מדויקות, תוצרת איכותית טרייה וזולה יותר, מהפכה דיגיטלית, רובוטיקה ואוטומציה. ישראל מהווה מעצמה של חדשנות וטכנולוגיה בתחום האגרו טק, מעבר ממדינה מייצאת תפוזים למדינת ייצוא טכנולוגיות אגרוטק.

דוגמאות להשקעה של השותפות: חברת CanBreed, חברה פורצת דרך בתחום ההשבחה הגנטית של כלל הגידולים החקלאיים. קאנבריד היא חברה ביו טכנולוגיה המתמחה בגנטיקה של זרעים מציעה פתרונות לכל פלחי שוק הקאנביס ובאמצעות חברת (BetterSeeds).

אלמדה ונצ'רס

שותפות מחקר ופיתוח ציבורית בתחום מדעי החיים. תחומי פעילות: רפואה דיגיטלית, מכשור רפואי ו-BIO CONVERGENCE. הבריאות הדיגיטלית במגמת צמיחה מהירה, המכשור הרפואי המהווה תחום סולידי להשקעה חברות מכשור רפואי בארץ בפוטנציאל הולך וגדל לרכישה בידי חברות בינלאומיות.

תחום ה-BIO CONVERGENCE הינו תחום פורץ דרך בשילוב ביולוגיה, תוכנה והנדסה כאשר ברקע משבר עולמי במערכות הבריאות ובתעשיית הביו פארמה אשר מונע מגידול חד בהוצאה על בריאות ובעלויות פיתוח תרופות חדשות. כמו כן, פריצות דרך טכנולוגיות בתחומי ההנדסה, ביולוגיה והרפואה בעולם בשנים האחרונות.

אסטרטגיית ההשקעה הינה התמקדות בפתרונות ליעול תהליכים רפואיים תוך חיסכון בזמן או במשאבים בשלושת תחומי הפעילות. דוגמאות להשקעות של השותפות: חברת BIO PROTECT, חברה בתחום האונקולוגיה המפתחת בלון מפולימר מתכלה המגן מפני בעיות בתפקוד מיני ובשליטה בסוגרים בשל טיפול בגידול בסרטן הערמונית. חברת TAILORMED, חברה ישראלית בתחום הבריאות הדיגיטלית - ביטוח ושיפוי, חברה העוסקת בפיתוח ושיווק של טכנולוגיות למציאת פתרונות מימון חלופיים במטרה להקטין את הנטל הכלכלי של חולים בארה"ב.

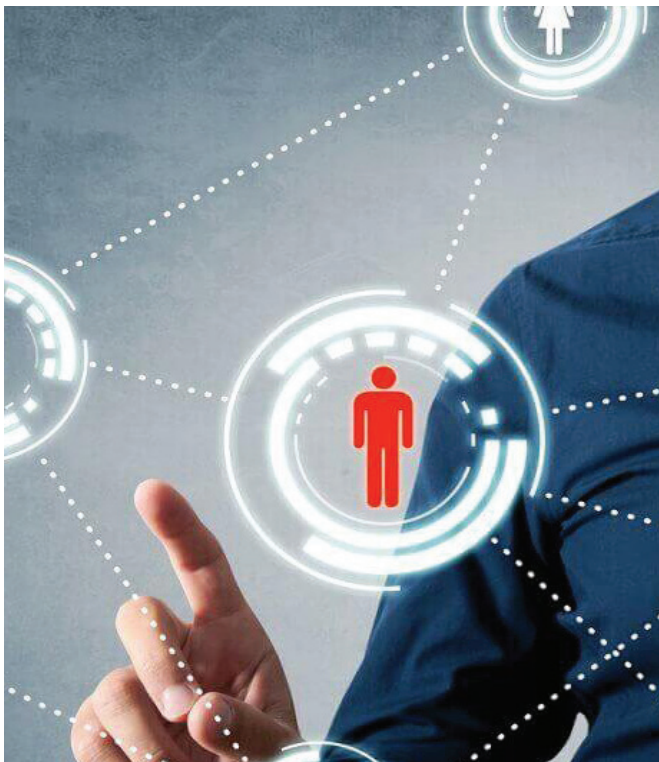
MEDINATION-INFINITY GROUP

שותפות להשקעות בחברות מחקר ופיתוח רפואי המבוססות בישראל במודל ייחודי בסין ושת"פים אסטרטגיים. השותפות תבצע השקעות

השקעה במסחר חברתי

סומכים ולהקצות הון שיושקע בפתיחת פוזיציות זהות. לדוגמא, על כל סכום שהסוחר ישקיע יכול המשקיע להקצות באחוזים את השקעתו באותו המוצר. הפוזיציה נסגרת כאשר הסוחר עושה זאת והרווח או ההפסד של המשקיע הוא יחסי כמו של הסוחר. **איתותים וטיפים** - דרכים פחות אוטומטיות למסחר חברתי כוללות שימוש באותות וטיפים. אלה מסופקים בדרך כלל על ידי סוחרים מנוסים בחינם או בתשלום (באתרים או דרך סרטוני YouTube וכו') או באמצעות שירותי מנוי כגון חדרי מסחר באינטרנט. האיתותים נוצרים על ידי ניתוח אנושי או על ידי אלגוריתם ויכולים לספק למשקיעים התראת טקסט או דוא"ל כאשר נוצר מצב בשוק התואם לפרופיל השקעה שנבחר. שירותי האיתות והטיפים בדרך כלל עולים כסף למנוי תקופתי.

עד שנות התשעים משקיעים נהגו לשבת בסניפי הבנק ולבצע במקום קניות ומכירות של מניות ואג"ח, ניתן לדמיין לרגע מצב שבו קבוצת סוחרים נמצאת בסניף בנק לאחר סגירת השווקים: אחד המשקיעים מספר לאחרים על פוזיציה מעניינת שפתח, מעיד על רמת בטחון גבוהה ויתר הסוחרים אוהבים את ההשקעה ומעתיקים זאת למחרת.

דרך ההתקדמות הטכנולוגית בשלושת העשורים האחרונים, ניתן לדמות את השיחה הזו חוזרת על עצמה לאחר מספר שנים באמצעים טכנולוגיים שונים בהתחלה במיילים, ואז דרך חדרי צ'אט ופורומים באינטרנט, כנראה שבכל התקדמות יותר ויותר אנשים נחשפו לשיחה.

אז מהי פלטפורמה חברתית למסחר?

עם העלייה המהירה של אתרי המדיה החברתית, זה נראה תהליך אבולוציוני מתבקש שהמסחר יזכה לצורת מדיה חברתית משלו, אחת מהפלטפורמות הראשונות בתחום היא של חברה ישראלית בשם eToro שבמים אלו בדרכה להירשם למסחר בנאסד"ק בשווי של כ-5 מיליארדי דולרים. הפלטפורמה שפיתחה eToro ופלטפורמות אחרות מאפשרות לסוחרים לחלוק את פעילות המסחר שלהם, תיאורטית מאפשרים לכל אחד לראות מה המומחים עושים בזמן אמת ללמוד מהם ולהעתיק עסקאות. למעשה, מאפשרות לבסס החלטות השקעה על נתונים וניתוחים שמבצעים אחרים, פעולה המכניסה אלמנט חברתי חדש, הידע שהיה נחלת חלקם של המנוסים והפועלים בתחום נפתח לכולם. ישנן מספר פלטפורמות שונות המאפשרות פעילות בצורות שונות של סחר חברתי.

מסחר בהעתקה - כפי שהשם מרמז הפלטפורמה מאפשרת העתקה ישירה של הפוזיציות שנלקחו על ידי סוחר. פלטפורמות מסחר שונות מאפשרות למשקיעים גם לעקוב אחר סוחרים ולהעתיק את עסקאותיהם כאשר הסוחרים מדורגים לפי קריטריונים שונים, כולל רווחיות, רמת קריירה, הפסד מקסימאלי רצוף (סכום הכסף הגדול ביותר שהופסד ברצף) מספר עוקבים, סיכון וכו'. באמצעות מידע זה, משקיעים יכולים להחליט על מי הם

מנוסה יכול לחוש בטחון בהשקעותיו כשבפועל הוא לא המבצע המודע למכלול ההחלטות שיש לקחת בכל החלטת השקעה. בטחון יתר באחרים המנטרל את ניהול הסיכון - לאחר מעקב אחר סוחרים וגריפת הצלחות רמת הביטחון העצמי של המשקיע עולה והוא לעיתים יכול לבצע פעילות ברמת סיכון גבוהה ומסוכנת יותר מהרמה המתאימה לו.

הדרכים להתגונן מפני הפסדים פוטנציאליים בעת שימוש במסחר חברתי הינן זהות וחלות על כל צורת מסחר אחרת: יש לנהל אסטרטגיה של ניהול סיכונים, לעקוב מקרוב אחר פלטפורמת המסחר, לבצע מחקר מתמשך על תנאי השוק ולהשקיע רק הון שיכולים להרשות להפסיד.

צריך לזכור שהמסחר לעולם אינו קל. תמיד יש סיכון ולכל מערכת שטוענת שהיא מרוויחה רווחים עצומים ללא מאמץ יש לגשת בזהירות, ומסחר בסחר חברתי אינו יוצא מן הכלל.

עם השנים והתפתחות הטכנולוגיה התהליך אמנם הפך שקוף יותר ומאפשר לעקוב אחר סוחרים רבים ומוצלחים לכאורה, אך עדיין ניתן להגיע להפסדים גדולים במהירות אם אין למשקיע ידיעה נרחבת בתחום.

כנכל השקעה גם במסחר החברתי ישנם יתרונות וחסרונות יתרונות

חוכמת ההמונים - אחד היתרונות העיקריים של המסחר החברתי הוא בכך שהוא מטפח ידע קולקטיבי. משקיעים פחות מנוסים שמנויים לפלטפורמות מסחר חברתיות לא נחשפים לדעתו או לאסטרטגיה של סוחר מנוסה אחד אלא עומד לרשותם מגוון רחב הרבה יותר של מידע ממקורות רבים.

מערכות דירוג - הסוחרים בפלטפורמות המסחר החברתי מדורגים על פי קריטריונים שונים. אלה מעניקים למשקיעים מידה של ביטחון מכיוון שהם יכולים להעריך את ביצועי הסוחר והסיכונים הגלומים בהשקעותיו, עוד בטרם שהם מתחילים להעתיק את עסקאותיהם.

למידה תוך העתקה - היכולת לצפות בסוחרים תוך כדי המסחר מאפשר למשקיעים חדשים לנסות ולהבין מדוע ולמה הם פועלים בזמן אמת, ובנוסף מאפשר למשקיעים חדשים ללמוד ולבצע בפועל מגוון רחב של תפיסות השקעה שונות.

בטחון בתחילת הדרך - מסחר יכול להיות מאיים, בעיקר כשאתה חדש ויושב בבית מול המחשב, שוב האופי הקולקטיבי של מסחר החברתי הוא יתרון כאן, מכיוון שסוחרים חולקים את הידע שלהם לומדים ומלמדים יחד, דבר הבונה את האמון של סוחרים ומשקיעים חדשים ביכולות הצמיחה שלהם.

קבלת החלטה ללא רגש - החלטות השקעה מתבצעות בצורה הטובה ביותר עם הראש ולא עם הלב, ואופי הלחץ של המסחר לפעמים יכול להוביל להחלטות שלא במקומן, בפעילות אוט' למעשה מנטרלים חסרון זה.

סיכונים וחסרונות:

חוסר מידע - למרות שסוחרים מדורגים ויש מבנה מסודר המציג את אופי הפעילות והיסטוריית הפעילות של הסוחר, לא ניתן לדעת מה תפיסת ההשקעות הכוללת של אותו סוחר, ייתכן ולסוחרים ישנם תיקים נוספים המגדרים את הסיכונים אחד של השני, או שסכום ההשקעה דרך הפלטפורמה הוא זניח או עיקרי ביחס להון הכולל דבר המשפיע בצורה ישירה על רמות הסיכונים ואופי ההשקעה. אלא אם המשקיע מבצע מחקר מעמיק על הסוחר, לא סביר שניתן לברר על אופי והצלחה של הפעילות הכוללת של הסוחר אותו הוא מעתיק.

ביטחון עצמי מוגבר - באופי הפעילות המתקיים בסחר חברתי, למעשה משקיע מעתיק פעילות של סוחר אחר. משקיע פחות

מדור פיננסי

רו"ח ועו"ד רוני שרייטר

שיף הזנפרץ ושות' רואי חשבון

RSM

למשבר הקורונה ו"סגירת השמיים" השפעה על חלוקת עוגת המס

מקום ה"שליטה וניהול" על עסקי החברה, וזאת בה בשעה שאין לחברה כל כוונה לפעול באותה מדינה ואין לה שום תועלת כלכלית מכך.

שליטה וניהול ומוסד קבע מהם?

ככלל, תושב ישראל, בין שהוא יחיד ובין שזו חברה, חייב במס בישראל מכח תושבותו. חברה נחשבת כתושבת ישראל לצרכי מס אם היא התאגדה בישראל ו/או אם השליטה והניהול על עסקיה מתבצעים מישראל. הגדרה זו עשויה לעורר מתח בין זכות המיסוי של המדינות השונות, למשל במקרה בו החברה התאגדה ופועלת במדינה זרה בעלת דינים דומים לאלו שבישראל, בעוד שהשליטה והניהול על עסקיה מבוצעים מישראל הרי שבמקרה כאמור, עלולה להתעורר שאלה לגבי מעמד התושבות לצרכי מס בכל מדינה, היכן היא חייבת במס ובאיזה שיעור?

יתר על כן, כאשר עובדים של חברה מסוימת פועלים במדינה שאינה מדינת התושבות שלה, החברה עלולה להיות כפופה הן לחובות דיווח והן לתשלום מס באותה מדינה, בטענה כי הפיקה הכנסות בשטחה. במקרה שיש אמנה למניעת כפל מס בין המדינות הרלוונטיות, אותה פעילות עסקית תהא כפופה למס במדינה שבה נמצאים עובדי החברה רק אם נוצר "מוסד קבע" (Permanent Establishment) באותה מדינה, כמשמעותו של מונח זה באמנות למניעת כפל מס. יצוין כי בעוד שמיסוי חברה במדינת התושבות שלה יהיה על כלל הכנסותיה, הרי שמיסוי של "מוסד קבע" בידי מדינה שבה מופקת הכנסה בפועל יחול רק על הפעילות המשויכת לאותו מוסד קבע, כאשר שיוך הרווחים למוסד הקבע צריך להתבצע בהתאם לניתוח כלכלי הלוקח בחשבון את התרומה של הפונקציות היוצרות את מוסד הקבע.

חשוב לציין כי על פי רוב המענה לשאלה האם פעילותו

בשנה האחרונה לאור התפרצות נגיף הקורונה אנו עדים לשינויים רבים בחברה ובכלכלה בישראל ובעולם כולו. "סגירת השמיים", הריחוק החברתי והסגר הובילו עובדים של חברות רבות ובייחוד חברות היי טק לעבוד מביתם.

עבודה מהבית אינה זרה לעובדי היי טק, אולם עם פרוץ משבר הקורונה ארגונים רבים עברו למשרדים קטנים יותר ועידוד העובדים לעבוד מביתם, לצורך שמירה על בריאותם ומטעמי התייעלות.

במקרים מסוימים ביתם של העובדים נמצא במדינה שונה מזו שבה נמצאים משרדי החברה, או במקרים של עובדי רילוקיישן, הם בוחרים לשוב למדינת המקור שלהם למשך תקופת הקורונה. גם ישיבות ההנהלה נערכות לאחרונה באמצעות שיחות וידאו, כאשר חברי ההנהלה נמצאים בביתם שאינו נמצא בהכרח באותה מדינה.

המעבר של עובדים ממדינה למדינה תומך בחובו השלכות מס שכן, אותם עובדים עשויים ליצור לחברה "נוכחות" במדינה בה הם נמצאים פיסית ולחייב אותה במס במדינה זו, בין אם כתוצאה מהיווצרותו של "מוסד קבע" ובין אם כתוצאה משינוי

בין המדינות הנובעות מנגיף הקורונה, לא אמור להשפיע על מעמד התושבות של החברה בכל אחת מהמדינות.

יצוין כי על אף שישראל היא חלק מהמדינות החברות בארגון ה-OECD, והיא אמורה לפעול בהתאם לפרסומיו הרשמיים של הארגון, הרי שקיימת אי בהירות לגבי האופן בו תפרש רשות המיסים בישראל את ההוראה כאמור. לאחרונה, משרדנו מקבל פניות רבות מקבוצות רב-לאומיות שעובדיהם חזרו לישראל וממשיכים לעבוד מכאן, וכן מבעלי מניות ישראלים שנאלצים "לנהל" את החברה הזרה שבבעלותם מישראל, בשלט רחוק ואי הבהירות הקיימת בסוגיות אלו הינה רבה.

הכותבת הינה שותפה ומנהלת מחלקת המיסים בפירמת RSM שיף הזנפרץ ושות' רו"ח

של תאגיד במדינה כלשהי עולה לכדי מוסד קבע אינו ברור מאליו, ומחייב בחינה פרטנית מעמיקה.

ישראלים רבים עובדים דרך קבע מחוץ לישראל עבור חברות זרות, ובעקבות נגיף הקורונה והאפשרות לעבוד מבתיהם, חלקם חזרו לשהות בישראל, עד יעבור זעם. עולה השאלה איפוא, האם אותם עובדים אשר עובדים בתקופה זו מישראל עלולים להקים לחברות הזרות המעסיקות אותם **מוסד קבע בישראל**, אשר חייב במס ובדיווח בישראל בגין הרווחים הנצמחים בישראל?

שאלה דומה עולה בנושא של בעלי מניות של חברה אשר בימים כתיקונם טסים לשיבות הנהלה במקום בו פועלת החברה, וכיום הם מקיימים את הישיבות מישראל באמצעות שיחות וידאו, עלולים להקים טענה לפיה ה"שליטה וניהול" בישראל ולמעשה יש "לגיייר" את החברה?

סוגיות רבות משקל אלו עמדו גם לנגד עיניהם של אנשי ארגון ה-OECD, אשר בחודש אפריל 2020 פרסמו מסמך הנחיות המתייחס להשפעות התפרצות נגיף הקורונה, בקשר עם המתח המתעורר בין מדינות שונות בקשר לזכותן למסות תאגידיים ויחידים הפועלים משטחן. בין היתר מגדיר המסמך את נגיף הקורונה ככוח עליון (Force Majeure), ובהתאם, זומה כי נוכחות של עובדי תאגיד במדינה אחרת כתוצאה מנגיף הקורונה לא אמורה, כשלעצמה, ליצור לאותו תאגיד מוסד קבע במדינות שבהן שוהים עובדיה. כמו כן, במקרה של קיום ישיבות הנהלה באמצעות שיחות וידאו, בשל מגבלות התנועה

Finansim
פיננסים ניהול הון פרטי

ייעוץ השקעות מתקדם ללקוחות הבנקאות הפרטית

שרותי פמילי אופיס + ייעוץ השקעות מתקדם
ללקוחות הבנקאות הפרטית והבנקאות הבינלאומית

לפרטים נוספים ו/או לקביעת פגישה אישית לא מחייבת:
www.nihulhon.co.il ,07777-83000

* תהליך ייעוץ ההשקעות נעשה בהתאמת צרכים אישי ללקוח הן מהיבט התשואות הצפויות והסיכון המתאם לכל משקיע

מדור חוק ומשפט

עו"ד ליאת אייל, משרד עו"ד ארונסון רונקין - גור אייל

ARE LAW FIRM & NOTARY
עורכי-דין ונוטריון
ארונסון רונקין-גור אייל

הצוואה כמסמך ציבורי

ולהביע את עמדתו לגבי מתן צו קיום הצוואה ע"י הרשם לענייני ירושה. הצו מתייחס רק לתוקפה של הצוואה כשהעתק של הצוואה מצורף לצו. מבלי להתייחס לנושא יתר על המידה (זה נושא למאמר נפרד), קשיים רבים נוצרים מעובדת היות הצו דקלרטיבי שמצריך עיון ופרשנות לצוואה ע"י הגורמים הרישומיים (כגון טאבו).

הקדמה

חוק הירושה תשכ"ה-1965 (להלן: "חוק הירושה") מאפשר ליחידים, בגירים וכשירים לקבוע מי יהיו הזוכים של רכושם לאחר פטירתם (להלן: "המוריש"). זאת באמצעות כתיבת צוואה ע"י המוריש בהתאם לפרק שלישי בחוק הירושה. בהעדר צוואה, יורשי המוריש הם יורשים על פי דין, בהתאם לקרבה המשפחתית למוריש ולסעיפי חוק הירושה. החופש

לצוות הינו עיקרון העומד במהות חוק הירושה ובתי המשפט בישראל ככל שמדובר בצוואתו של אדם. כמו כן, תהליך כתיבת צוואה הינו תהליך אישי, איננו תהליך פשוט עבור אנשים רבים ומצריך כוחות נפשיים, זמן ופניית לנושא.

פרט מהותי שאינו נהיר לציבור הרחב הינו העובדה שבהעדר צוואה, כשהיורשים נקבעים על פי דין, החלוקה ביניהם נקבעת בהתאם לקרבתם המשפחתית למוריש ובזהותם של קרובי משפחה נוספים של המוריש. כלומר, אם המוריש מתיר אחריו בת זוג וילדים, היורשים על פי דין יהיו בת הזוג והילדים כך שהבעלות על כל רכושו של המוריש תהיה משותפת לבת הזוג ולילדים. שימו לב, הילדים יהיו בעלים משותפים של בית המגורים של המוריש ובת זוגו ומורשי חתימה בחשבונות הבנקים המשותפים. הבעיה מתגברת עשרות מונים כשהילדים אינם משותפים למוריש ולבת זוגו.

מתן תוקף לצוואה

במועד פטירתו של מוריש, ניתן תוקף משפטי לצוואה באמצעות צו קיום צוואה של הרשם לענייני ירושה בהתאם לפרק חמישי בחוק הירושה ולתקנות הירושה תשנ"ח - 1998. באופן כללי, בשנים האחרונות מערכת המשפט בישראל עברה מהפיכה טכנולוגית ובהתאם גם הרשם לענייני ירושה. הליך הגשת בקשה לצו קיום צוואה מתבצע בהגשה דיגיטלית של המסמכים, לרבות, טופס הבקשה חתום כתצהיר, תעודות זהות, אישור פטירה והעתק של הצוואה. הצוואה המקורית נשלחת לרשם לענייני ירושה בנוסף להגשה הדיגיטלית. ההליך לבקשת צו קיום צוואה כרוך בפרסום דבר הגשת הבקשה בעיתונים יומיים ובעיון של בא-כח היועץ המשפטי לממשלה, שבסמכותו להתערב בהליך, לדרוש מידע ופרטים נוספים

סוף מעשה במחשבה תחילה

במקרים רבים, הזוכים על פי הצוואה הם בני משפחה מדרגה ראשונה של המוריש. כמו כן, במקרים רבים הצוואה מפרטת את רכושו של המוריש, לרבות נכסי מקרקעין, חשבונות בנק ו/או בתי השקעות, חברות מסחריות, והשקעות שונות. אולם, קיימים מקרים במשפחות רבות שהמשפחה הגרעינית שינתה את פניה לאורך השנים כגון: נישואין בשנית, ילדים בטווחי גילאים גדולים, זוגות חד מיניים ועוד דוגמאות נוספות רבות.

על אף דרישות ההליך לצו קיום צוואה, במרבית המקרים, המוריש מעוניין שדבר קיום הצוואה ותוכנה יהיו פרטיים ולא יהפכו למסמך ציבורי שכל המעוניין רשאי לעיין בו. יחידים נותנים משקל רב לתוכנה של צוואה ולפרטיה ומעוניינים שתישאר סודית ופרטית.

בעבר, ניתן היה לעיין בתיק של הרשם לענייני ירושה לאחר הוכחת "צד מעוניין בדבר" אך לאחרונה, הרשם לענייני ירושה מאפשר, בהליך חדשני ומסעיר (לכל הדעות), לכל אחד לקבל העתק של צו קיום צוואה שניתן ע"י הרשם לענייני ירושה בעלות מזערית של מספר שקלים בודדים. זאת ללא כל צורך בהוכחת "מעוניין בדבר".

מסקנה

על כל מוריש להיות מודע לכך שלאחר פטירתו, עד שלא יהיה שינוי במדיניות הרשם לענייני ירושה, צוואתו תהפוך למסמך ציבורי לאחר פטירתו עם הגשתה לרשם לענייני ירושה למתן צו קיום צוואה, פתוחה לעיונו של כל אחד (שכנים סקרנים, עיתונאים, בני משפחה שנשולו מהצוואה וכו'). כלומר, כל פרטי הרכוש, הבקשות המיוחדות, הרצונות, השאיפות וקשרי המשפחה יהיו גלויים לעיני כל וכמובן כך גם החשיפה לדרישות/התנגדויות/טענות של כל מאן דבעי.

רשת ארונות הראל,

מתכננת ובונה ארונות במסורת משפחתית כבר למעלה מ-40 שנה. לא משנה אם אתם מחפשים ארון פתיחה או הזזה, חדר ארונות או ארון לילדים, בהראל תמצאו מגוון ארונות בעיצובים ייחודיים ובמחירים הוגנים. כל רכישה בהראל מלווה באחריות ובשירות מהיר ואדיב, כדי שתוכלו ליהנות מהארון המושלם, במחיר המושלם.

הנחה מיוחדת
ללקוחות
הבנקאות הפרטית

זוכה פרס הצטיינות
בתחרות מצויינות
בשירות וחוויית לקוח

זוכה בתחרות
קימעונאי השנה 2016
של עיתון כלכליסט

www.aron.co.il | ארונות הראל

שירות לקוחות: 1-700-700-936

ארונות הזזה ארונות פתיחה חדרי ארונות חדרי שינה ספריות ושידות

הראל
רשת הארונות של ישראל

מפעל - ראשל"צ אליהו איתן 34 03-9510692	באר שבע טרומפלדור 32 08-6233444	אשדוד-עד הלום פאוור סנטר B-mail 08-8665944	רחובות בילו סנטר 08-9412777	ראשון לציון סחרוב 11 03-9511083	ראשון לציון משה לוי 14 03-9412213	ירושלים יד חרוצים 16 02-6729814	פתח תקווה גליס 32 את סגולה 03-5531261	נתניה הבונים 3 09-7677070	תל אביב הרצל 73 03-5181774
---	--	---	--	--	--	--	--	--	---

במבט כולל ובמבט לעתיד: מה ההישג הגדול של הלמידה מרחוק בשנה האחרונה

בכיתה ללמידה מרחוק, מה בין שיעור סינכרוני לשיעור א-סינכרוני ואיך בוחרים איזה מהם נכון לכל יחידת לימוד (רחל ארליך).
"פרץ היצירתיות של המורים בשטח ראוי לשבח ולציון, הערבות ההדדית, והרצון הכן לתמוך בתלמידים ובסטודנטים מראה שכל העבודה של העשור לא הייתה לשווא, מה שווירוס קטן ובלתי נראה יכול היה לעשות במאה ה-21: לגרום לנו להיות יצירתיים יותר, מעורבים יותר, להתמודד עם חוסר ודאות, להשתמש בטכנולוגיות מתקדמות, להגיש למידה אחרת משמעותית יותר וכל זה מבלי לשים את רגלינו בין כתלי בתי הספר ובמוסדות להשכלה גבוהה (פרופסור שמעון עמר).

"כשנותנים למורים משימה וחופש לבצע אותם כראות עיניהם חוזר להם הניצוץ לעיניים ואתה מקבל תוצאות מעולות".
מחנכות יכולות להיות מאוד יצירתיות בדרכי ההוראה שלהן וצריך לשמר את הדבר. באופן "מוזר" דווקא העובדה שלא היתה תוכנית מוגדרת סדורה הוציאה מהמורים שפע של יצירתיות (דורית לאור, רכזת פדגוגית)
"השטח קיבל הרבה חופש בתקופה הזו", מציינת אורית גור כהן,

במהלך השנה האחרונה עקבתי כל הזמן אחרי תחומי הלמידה מרחוק בישראל ובארה"ב וכתבתי לא מעט סקירות על ההיערכות, השיטות והכלים הדיגיטליים והפלטפורמות המקוונות. תחום הלמידה מרחוק קרוב לליבי כבר 28 שנים מאז שהעברתי קורסים מתוקשבים בישראל ובארה"ב.

בעקבות כמה סקירות ביקורתיות שלי על היישום בפועל בלמידה מרחוק (לדוגמא: הכשל העיקרי בלמידה מרחוק) שאלה אותי מיכל זק באחת מקבוצות הפייסבוק שאלה מצויינת: **מה ההישג הגדול בלמידה מרחוק בשנה האחרונה?**

אדפטציה עתידית: למרות עייפות הזום הן של מורים והן של תלמידים הרי במבט כולל ניתן לומר כי שנת הקורונה סיגלה הרגלים חדשים של למידה מרחוק שיישארו אתנו לאורך שנים אחרי שהנגיף ימוגר. מורים בעתיד יהיו מסוגלים להעביר שיעורים מקוונים בימים מקוונים ללא חשש וללא מורא עם יכולות וניסיון טוב בנושא למידה מרחוק (עמי סלנט)

מעניין אם הקורונה הייתה יותר ברכה או קללה למערכת החינוך?
בנושא חדשנות ופתיחת אפשרויות ודלתות אין ספק שהיא האיצה תהליכים שהיו לוקחים שנים במקרה הטוב (Avi Shalom).
לדעתי, היא הייתה ברכה כי מורים ומורות רכשו במהירות ובלמידה עצמית מיומנויות תקשוב והוראה מקוונת, תהליך שהיה לוקח עשור לפחות (עמי סלנט).

בהשתלמויות המורים שהעברתי בעשור האחרון כמעט מחצית ההשתלמות הייתה מוקדשת להקניית מיומנויות תקשוב כגון חיפוש מושכל באינטרנט, ניהול מידע וארגון מידע והנה כאשר הגיחה לפתע הקורונה, כמעט כל מורי ומורות ישראל השתלטו תוך חודש ימים על תחומי התקשוב החינוכי הפגינו יכולות בהחלט טובות (עמי סלנט).
כאשר התחילו הסגרים אז התברר כי ההדרכה פדגוגית של משרד החינוך ללמידה מקוונת נאלמה, בעיקר, כזו שתשאל - מה בין למידה

הסגר הראשון ראינו שמורים מייצרים בעצמם את התכנים הלימודיים ולא פונים לפתרונות של משרד החינוך (כלומר לאתר של מטה, ג"ה). אם היה מצב שבו משרד החינוך או הספקים שלו היו נותנים מענה, המורים לא היו צריכים להמציא את עצמם מחדש".

מבחינת התלמידים: בתקופת הקורונה הואץ תהליך אימוץ הטכנולוגיות החדשות ככלי לניהול תקשורת בין מורה לתלמיד, אלו איפשרו להגדיל ולהעמיק את המרחב הדיאלוגי בין מורה לתלמיד, לשנות את המציאות החינוכית ולהציע תפיסה חינוכית חדשנית. כניסתם של אנשי חינוך לזירת המדיה החברתית באינטרנט היא לטווח ארוך יתרון גם לתלמידים מבחינת שיח מתבגר-מבוגר.

מעבר לבדידות של התלמידים בבית ולעייפות הזום הרי בסופו של דבר התלמידים הסתגלו למתכונת הלמידה מרחוק והם יהיו מוכנים בעתיד ללמוד חלקית (יום בשבוע) בלמידה מרחוק. כל הסימנים מצביעים כי בעתיד הלמידה מרחוק לא תיעלם והיא תיושם במשולב עם למידה פנים אל פנים.

"מסתבר שדווקא משבר הקורונה הוא הגורם המרכזי שעוזר לילדינו לרכוש את אותן יכולות שבלעדיהן יתקשו להשתלב בעולם המחר" למערכת החינוך תפקיד מרכזי בפיתוחה של היכולת ללמידה עצמית ושיתופית לאורך זמן. היא יכולה וצריכה לגדל לומדות ולומדים עצמאיים שמבינים מהו הידע הנדרש להם, מוכנים לקחת על עצמם את הלמידה של תחום חדש עד כדי התמחות, וממשיכים ללמוד דברים חדשים לאורך כל החיים.

ההבנה כי חשוב לטפח לומד עצמאי, שאחראי ללימודיו, מודע ליכולתו ולכיוון התפתחותו וחושב ופועל מתוך מכוונות עצמית, אינה חדשה. ובכל זאת, התרגום שלה למציאות חינוכית בבתי הספר מצומצם. תוכניות הלימודים החדשות והסטנדרטים שהונהגו במערכת החינוך הישראלית בשנים האחרונות מדגישים את הצורך בפיתוח כישורי הכוונה עצמית של הלומד בתהליך למידתו, אך עד כה לא חל שינוי רחב דיו בנושא זה.

תקופת הקורונה מהווה עבור מערכת החינוך הזדמנות לקפיצת מדרגה בפיתוח לומדות ולומדים עצמאיים. למידה מהבית, כשהמורה לא בסביבה, שונה בתכלית ממה שהכרנו בעבר. לאור הנסיבות, המורות והמורים משאירים בימים אלה את ההחלטה האם ועד כמה ללמוד אל התלמידות והתלמידים, וכך הופכים אותם הלכה למעשה ללומדים עצמאיים. (פרופסור חיים שקד, נשיא המכללה האקדמית לחינוך "חמדת הדרום" בשדות נגב)

מנהלת קריית החינוך גינסבורג ביבנה, "כל בית ספר התאים את המושג הכללי 'למידה מרחוק' לקהילה הספציפית שלו. המורים שלי, למשל, לא לימדו באותן שיטות של בית הספר הסמוך". החופש נולד מתוך כורח, לאחר שמערכות הלמידה מרחוק של משרד החינוך קרסו בימים הראשונים של המשבר, אך היא סבורה שהוא גם המפתח לכל שינוי שצריך להתרחש במערכת החינוך. "אין חינוך ב'העתק הדבק'. אם המשרד יבין שכך זה צריך להיות גם בעתיד - עשינו את שלנו

שיטות ההוראה בכיתה לא יעבדו ב"זום"

מי שזז בקצב המהיר ביותר הם המורים, שנאלצו להסתגל בזריזות לתנאים החדשים והמאתגרים. "ביום-יום יש נטייה ללמד 'על אוטומט'. עכשיו, כשצריך לבנות הכל מחדש, פתאום חושבים על כלי העבודה, על מה עובד מול התלמידים ומה לא", אומרת גור כהן. בעיניה, "המשבר הוכיח שכאשר נותנים במורים אמון, קורים דברים טובים. יש פרץ של יצירתיות ורעיונות חדשים". היא אומרת כי מורים ותיקים נוטים להיצמד לשיטות הוראה מוכרות ובטוחות, "והנה הם נדרשו לעשות משהו אחר וחדש. זה רענון אמיתי ומשמעותי. קורה פה דבר נפלא".

למידה של מיומנויות וכלים חדשים ע"י המורים הייתה מהירה ומרשימה, כך לדוגמה, מורים התמודדו עם כלים דיגיטליים חדשים, לדוגמה, מחוללי תכנים מקוונים כגון genial.ly. אלפי מורות ומורים הקימו קהילה בפייסבוק ולמדו בעצמם באמצעות המורה נועה בו חמו את השימוש במחולל התכנים genial.ly.

יכולת עצמית של יצירת חומרי למידה מקוונים: אלפי מורים ומורות גילו את יכולתם להפיק תוכן חינוכי המותאם ללמידה מרחוק. מנהלת בית ספר נופים בתל אביב, סמדר מורס, אומרת ש"כשהתחיל

מדור טכנולוגיה ומדע

פרופ' דורית ארם, אוניברסיטת תל אביב

אהבה הורית בימי קורונה

מחקר במעבדה לחקר הגיל הרך חושף: בשיאו של משבר הקורונה, הורים דיווחו על ירידה בגילויי האהבה כלפי ילדיהם הקטנים

מחקר חדש של אוניברסיטת תל אביב קובע כי במהלך הסגר הראשון הורים דיווחו על ירידה מובהקת בגילויי האהבה כלפי ילדיהם (גילאי 3-5) בהשוואה לימי שיגרה. כמו כן, על אף שהותם של כל בני המשפחה בבית, ההורים דיווחו על ירידה מובהקת במנהיגות ההורית ובהצבת כללים וגבולות לילדיהם בהשוואה לימי השיגרה.

המחקר, שנערך בהובלת פרופ' דורית ארם, ראש המעבדה לחקר הגיל הרך בבית הספר לחינוך באוניברסיטת תל אביב, בחן את ההתנהגות של ההורים לילדים בגיל הרך בישראל במהלך הסגר הראשון (במהלך התפרצות הקורונה) ובהשוואה להתנהגותם בימי שיגרה. המחקר כלל 522

הורים, שהתבקשו להשיב על שאלון שנע במנעד של 1 (אף פעם) עד 6 (תמיד). בחינת ההתנהגות ההורית נשענה על מודל "מחומש ההורות" שמורכב מחמישה עקרונות בסיסיים: שותפות בין מטפלים, מנהיגות הומאנית, הבעת אהבה ללא תנאי, עידוד לעצמאות והנהגת כללים.

החוקרים מצאו הבדל מובהק ביישום עקרון של אהבה בין ימים שבשיגרה (ציון 5.2 בממוצע - לעיתים קרובות מאוד) לבין ימי קורונה (ציון 4.8 בממוצע - לעיתים קרובות). החוקרים מציינים שבימי הקורונה הורים שוהים עם ילדיהם זמן רב יותר בהשוואה לשיגרה. ייתכן שהצורך להפגין אהבה באופן מילולי ופיזי נמוך יותר כיוון שההורים מקדישים לילדיהם תשומת לב רבה בהתנהלות היומיומית. כמו כן, החוקרים סבורים שיתכן שהמתח שחווים ההורים, הצפיפות בבתים והשעות הרבות ביחד "השכיחו" אצל ההורים את הצורך לבטא אהבה כלפי ילדיהם דווקא בימים בהם הילדים זקוקים להתנהגות אהבה מצד הוריהם.

התנהגויות המבטאות מנהיגות מדגישות את מקומם של

גילויי האהבה והמנהיגות ההורית התרופפו

התנהגויות של האהבה שההורה מביע כלפי ילדו כוללות, בן היתר: ביטויים פיזיים של אהבה (חיבוקים, נשיקות וכד'), ביטויים מילוליים של אהבה, פרגונים, סבלנות ורגישות כלפי הילד, הבעת אמפתיה כלפיו וזמן משותף עם הילד.

מדגישים כי ההורים בישראל נוטים לגונן על ילדיהם גם בימי שגרה.

בכדי להגיע להורות מיטבית על ההורה ליצור עבור הילד מסגרת מובנית של כללים בנחישות ובסמכותיות. ההורים שהשתתפו במחקר דיווחו על רמת יישום נמוכה יותר של עיקרון זה, ככל הנראה, כך מעריכים מבצעי המחקר, בשל היעדר לוח זמנים מסודר ופעילות חוץ ביתית, כמו קימה לגן והגעה לחוגים. הציון הממוצע של רמת יישום עיקרון הכללים ירדה מ-4.5 ל-4.3 בממוצע (לעיתים קרובות, אבל בתדירות פחותה יותר מאז המשבר).

מודעות לנושא תתרום לשיפור

בעקבות ממצאי המחקר אמרה פרופ' ארם: "בתקופת הסגר הורים דיווחו שהם הביעו פחות אהבה כלפי ילדיהם. לצערי, דיווחי ההורים מפתיעים ומאכזבים מעט. בזמני משבר ולחץ הילדים הצעירים צריכים את ההורים יותר מתמיד, הם זקוקים לחיבוק חם ומילה טובה, ודווקא אז ההורים הביעו פחות אהבה כלפי ילדיהם וחלה התרופפות במנהיגות, במשמעת ובכללים שההורים מציבים לילדיהם. אני מקווה שכהורים הם ילמדו מהמחקר שלנו, ויהיו מודעים יותר וישאפו לנהוג בהורות מיטיבה יותר במצבי לחץ בעתיד."

ההורים כמנהיגי המשפחה וכמודל לחיקוי עבור הילדים. התנהגות זו מתאפיינת, בין היתר, בלקיחת אחריות, בהצבת מטרות בכל הקשור לגידול הילד ובתכנון ההתנהגות ההורית (התארגנות במצב החדש, הכנות לקראת מעברים, פעילות דיגיטאלית ועוד). ממצאי המחקר גילו כי רמת יישום עיקרון חשוב זה הייתה נמוכה בהשוואה לימי השגרה. מציון 4.9 (לעיתים קרובות מאוד) בממוצע בימי השגרה לציון 4.6 בממוצע (לעיתים קרובות) בתחילת המשבר. על פי החוקרים נראה שמשבר הקורונה ערער מעט את השליטה של ההורים. החוקרים מניחים כי בתוך הכאוס הורים מרגישים מסוגלות נמוכה יותר לקבל החלטות ולהציב מטרות משפחתיות.

התנהגויות של שותפות בין בני הזוג בטיפול בילדיהם כוללות, בין היתר: חלוקת תפקידים, פרגון, יכולת לפתור מחלוקות באופן מכבד, הצגת חזית אחידה מול הילד, נוכחות באירועים משמעותיים בחייו והסכמה הדדית בנוגע לחינוכו. על פי ממצאי המחקר, בניגוד למה שניתן היה לצפות - שכשזוג ההורים בבית אז רמת השותפות תהיה גבוהה, הרי שלא נמצא כל הבדל ביישום עיקרון זה בין ימי השגרה לימי הקורונה: ציון של 4.7 בממוצע בימי השגרה לעומת 4.6 בתקופת המשבר (לעיתים קרובות בשתי התקופות).

התנהגויות של עידוד לעצמאות מצד ההורים כוללת עידוד הילד לעצמאות, לעמידה במשימות שתואמות את גילו ויכולותיו, במקביל לסיוע ברגעי משבר כאשר אינו מסוגל להתמודד לבד ועוד. על פי המחקר ההורים לא ניצלו את ההשקות המשותפת כדי לאתגר את ילדיהם לעצמאות רבה יותר והמשיכו לנהוג כלפיהם בנושא זה כבימי שיגרה, ציון של 4.4 בממוצע (לעיתים קרובות) בשתי התקופות המדוברות. החוקרים

שני ראשים במוח אחד

גשר ייחודי מחבר בין שני חצאי המוח ומתאם את פעילותם. אבל מה קורה כשהוא איננו? מתברר שאנו יכולים לפעמים להסתדר גם בלי הקורפוס קלוסום – אחד החלקים המסקרנים במוח

"חיווט מחדש" שחותך קישורים עצביים מסוימים ויוצר אחרים. בשלב הזה, בעזרת שינויים בחיבורים בין התאים, ההמיספרות עוברות התמקצעות וכל אחת מתעצבת כדי להתאים את עצמה לתפקודים קוגניטיביים מסוימים. לרוב, ההמיספרה הימנית מתמקדת בעיבוד מידע הקשור לתפיסת זמן, התמצאות במרחב וזיהוי דפוסים, ואילו בהמיספרה השמאלית נמצאים האזורים הקשורים בשפה ובדיבור. עם זאת, בקרב חלק מהאוכלוסייה, 30% אצל שמאליים ו-10% אצל ימניים, אזור הדיבור במוח מצוי דווקא בהמיספירה הימנית. למרות ההתמקצעות, שני חלקי המוח מסוגלים במידה מסוימת למלא את התפקידים שהצד השני מתמחה בהם. ההתמקצעות מאפשרת תיאום יעיל יותר בין ההמיספרות המוח, שכן עתה במקום להעביר לצד השני את כל פרטי החישוב שנעשים בצד האחר, אפשר להעביר רק את התוצאה.

לנתק את החיבור

הקורפוס קלוסום ממלא תפקיד קריטי בתיאום בין שני חלקי המוח. עם זאת, כבר בשנות ה-40 של המאה הקודמת התגלה כי אפשר להסירו בניתוח או לחתוך את סיבי העצבים העוברים בו, כדי לסייע לאנשים שסובלים מהתקפים אפילפטיים קשים העוברים מצד אחד של המוח לצידו השני. המהלך זה מאפשר

המוח האנושי הוא אחת ממכונות החישוב המורכבות בתבל, הוא מכיל מעל 86 מיליארד תאי עצב (נוירונים) וצורך רבע מהאנרגיה שהגוף מייצר. המוח מחולק לשני חצאים (המיספרות) ששולטים על חלקי הגוף בהצלבה, כלומר הצד הימני של המוח שולט בחצי הגוף השמאלי, וההמיספרה השמאלית שולטת בחצי הגוף הימני. שני החצאים מחוברים זה לזה באמצעות צביר עצבים המכונה קורפוס קלוסום, או קפיס המוח בעברית. דרכו עובר המידע בין שני צידי המוח והם מתאמים את פעילותם למכלול אחד של חשיבה, תנועה וחישה.

באופן גס ביותר, אפשר לחלק את תפקודי המוח לתפקודי חישה ותנועה (סנסו-מוטוריקה), ולתפקודי חשיבה ועיבוד מידע (קוגניציה). סוג התפקודים הראשון הוא למעשה הקלט והפלט שלנו - קליטת מידע מהחושים (הצד הסנסורי) והנעת שרירי הגוף (הצד המוטורי). התפקודים הקוגניטיביים רחבים יותר וכוללים עיבוד מידע המגיע מהחושים, חשיבה, שפה, זיכרון, קבלת החלטות ועוד.

מצד לצד

התפקודים הסנסו-מוטוריים של המוח כמעט זהים בשתי ההמיספרות, הודות לכך ששני צידי הגוף האנושי פחות או יותר סימטריים. לכן בשתי ההמיספרות יש אזורים שאחראים על ראייה, שמיעה, הנעת הידיים וכן הלאה. לעומתם, התפקודים הקוגניטיביים אינם מחולקים באופן שווה כל כך.

כשאנחנו נולדים, כבר קיים במוח פחות או יותר מספר תאי העצב המלא שילווה אותנו בהמשך חיינו, מלבד שינויים קטנים הנובעים מחלוקה וממוות תאי. לאחר הלידה שני חצאי המוח מתפקדים בצורה דומה מאוד זה לזה, אך בשנים הראשונות של ההתפתחות, בשלב המכונה "התקופה הקריטית", המוח עובר מעין

שני החצאים של המוח מחוברים זה לזה באמצעות צביר עצבים המכונה קורפוס קלוסום, או פְּפִיס המוח בעברית. אילוסטרציה של הקורפוס קלוסום ומיקומו במוח | Shutterstock, decade3d - anatomy online

לרסן את ההתקפים, ועל כן מבצעים אותו עד היום במקרים שבהם זה נדרש, אך הוא לא חף מתופעות לוואי. הסרת הקורפוס קלוסום יוצרת נתק בין שני חלקי המוח וגורמת לתסמונת "המוח המפוצל" (Split-brain syndrome). התפקוד של אנשים שעברו הסרת קורפוס קלוסום נראה תקין תחילה, אך בחינה מעמיקה יותר של תופעות הלוואי חשפה ממצאים דרסטיים על אודות התודעה האנושית בכללותה. בניסויים שנעשו בשנות ה-60 וה-70 נמצא כי שני חצאי המוח עשויים להיות חלוקים ביניהם באופן יסודי בנוגע לפעולות בסיסיות. בניסוי הציגו הוראות לכל אחד מחצאי המוח באמצעות שני מסכים שנמצאו כל אחד בצד אחר של שדה הראייה. והפלא ופלא - כשהנבדק התבקש לבחור אובייקט, כל יד שלו בחרה באובייקט אחר.

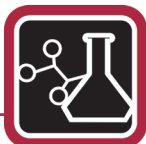
מעבר לכך, כששאלה הוצגה לצד שמאל בלבד (כלומר, לחצי הימני של המוח) יד שמאל בחרה באובייקט. אולם כששאלו אותו אם הוא מחזיק בחפץ הוא ענה בשלילה, שכן החצי השמאלי של

המוח, האחראי על הדיבור, לא ידע שהוא מחזיק בו. בנוסף, בעלי מוח מפוצל מסוגלים לבצע משימות שייראו כמעט בלתי אפשריות לשאר בני האדם, למשל לצייר שני ציורים שונים במקביל בשתי הידיים. בעלי התסמונת מעידים גם כי כשהם בוחרים בגדים או אוכל, יד שמאל עשויה פעמים רבות "לא להסכים" עם בחירתם. פיצול שני חצאי המוח חושף שתי ישויות נפרדות. אומנם הצד השמאלי של המוח הוא זה שמדבר, אך ניכר שקיימת ישות נוספת בצד הימני של המוח, שמסוגלת להשיב על שאלות עם תחביר פשוט ויש לה דעות משלה. מעבר לכך, אף שהצד הימני אינו מסוגל לדבר, הוא זה שאחראי על זיהוי פרצופים והבנת זמן ומרחב, כך שאי אפשר לשייך את התודעה אך ורק לצד השמאלי, המדבר. במצב רגיל שני החצאים פועלים בתיאום זה עם זה, כך שאי אפשר באמת להפריד את התודעה לחצאיה. חשוב לזכור שחלוקת התפקידים בין שני חצאי המוח אינה מוחלטת, וכי קיימים תפקידים מקבילים בכל אחת מהן. לדוגמה, החצי השמאלי במוח מסוגל לזהות תצורות גיאומטריות ותבניות באופן מוגבל, שכן היכולת הזו דרושה לו לקריאה. במקביל, החצי הימני מסוגל להבין שפה, גם אם באופן מוגבל ביותר.

נתק מולד

תסמונת המוח המפוצל לא חייבת לנבוע רק מהתערבות כירורגית, אלא יכולה להיות מולדת. עם זאת, התסמינים שחווים ילדים שנולדו ללא קורפוס קלוסום נראים חלשים יותר. מחקר של מדענים משווייץ ומאוסטרליה הראה כי המוח המתפתח מסוגל לפצות במידה מסוימת על היעדר קורפוס קלוסום, וליצור נתיבים עצביים חלופיים המקשרים בין חצאי המוח. מעבר לכך, החוקרים הראו גם כי תאי עצב שתפקידם המקורי היה לחבר את שני חלקי המוח מופנים במקום זאת אל תוך ההמיספרות ויוצרים קישורים נרחבים בתוכן. תפקידם של הקשרים האלה אינו ברור עדיין, אך נראה כי הם נועדו לפצות על היעדר התיאום בין שני חלקי המוח.

הקורפוס קלוסום, אם כן, חשוב ביותר לתיאום הפעילות של כל חלקי מוחנו. הסרתו חושפת נדבך נוסף בתודעה האנושית, ומראה כי למרות ההבדלים בין שני חצאי המוח, שניהם מסוגלים לקיים אותה, יחד או כל אחד לחוד.

מרכז טכנולוגיה ורפואה

פרופ' עמרי קורן, אונ' בר אילן

חיידקי המעיים יכולים לנבא אילו נשים יעלו במשקל לאחר טיפולים כימותרפיים

להרכב המיקרוביום (אוכלוסיית חיידקי המעיים) השפעות נרחבות על תפקודנו המנטלי והגופני. המחקר החדש משותף לפרופ' עמרי קורן מהפקולטה לרפואה החוקר את המיקרוביום, ולד"ר איילת שי מנהלת המחלקה

צואה, ששימשה לאפיון גנטי של המיקרוביום אצל כל אחת מהנשים, לאחר כמה שבועות של טיפול כימותרפי, שוב נבדק הרכב המיקרוביום, ונמצא שהוא השתנה באופן מובהק בקרב הנשים שעלו במשקל. השינוי בא לידי ביטוי במגוון קטן יותר של חיידקי המעיים ובזני חיידקים שהיו שונים מאשר אלה שנמצאו בקרב הנשים שלא חוו עלייה במשקל. אחד ממצאי המחקר החשובים הוא שאצל הנשים שעלו במשקל, המיקרוביום התאפיין בשונות נמוכה בין החיידקים גם לפני תחילת הטיפול.

המחקר הראה שהרכב חיידקי המעיים עשוי לנבא מי מהנשים שעוברות כימותרפיה תעלה במשקל. נוסף על כך, כאשר חיידקי מעיים של הנשים שעלו במשקל הושטלו במעי של עכברים סטריליים (כלומר ללא מיקרוביום משל עצמם), העכברים פיתחו אי-סבילות לסוכר ובדמם נמצאו סימנים של מצב דלקתי כרוני. ממצאים אלה מרמזים שהחיידקים הם חלק מהגורמים לשינויים המטבוליים שמביאים לעלייה במשקל בעקבות טיפול כימותרפיה.

ד"ר שי ופרופ' קורן נמצאים כעת בעיצומו של מחקר המשך, שמטרתו לבדוק את התופעות שמצאו באוכלוסיית חולות גדולה יותר ולבדוק את המיקרוביום של הנשים בסיום הטיפול, כדי להבין את השפעת הטיפול על הרכב החיידקים. נוסף על כך מתכננים החוקרים לבדוק את ההשפעה של כימותרפיה על השמנה בעכברות סטריליות שעברו השתלת צואה של נשים, ולראות האם יש הבדל בין עכברות שהושתלה במערכת העיכול שלהן צואה מנשים שעלו במשקל לעומת עכברות שקיבלו צואה מנשים שלא עלו במשקל.

אם התוצאות שהתקבלו במחקר הראשוני אכן יחזרו על עצמן, מציינת ד"ר שי, יהיה ניתן לחשוב על בדיקת צואה לנשים לפני התחלת הטיפול, כך שהמטופלת תדע האם היא בסיכון לעלות במשקל. בנוסף אפשר יהיה לבדוק מניעה על ידי תזונה מותאמת ואפילו פרוביוטיקה מותאמת. "אנו מקווים שבעתיד נוכל לאתר על ידי בדיקה פשוטה את הנשים שנמצאות בסיכון לעלייה במשקל ואולי אף להציע דרכים למניעה של תופעה זו", אמרו ד"ר שי ופרופ' קורן.

בשנים האחרונות מחקרים רבים מאירים את הקשר שבין המיקרוביום - אוכלוסיית חיידקי המעיים המתקיימת בגופם של כל אחד ואחת מאתנו - ובין מצבי בריאות וחולי שונים. להרכב המיקרוביום והאיזון בין זני החיידקים שהוא כולל השפעות נרחבות על תפקודנו המנטלי והגופני. מחקר חדש מצביע על קשר בין חיידקי המעיים לבין עלייה במשקל בקרב חולות בסרטן השד המטופלות בכימותרפיה. את המחקר יזמה ד"ר איילת שי, מנהלת המחלקה האונקולוגית במרכז הרפואי לגליל, והובילה אותו יחד עם פרופ' עמרי קורן מהפקולטה לרפואה ע"ש עזריאלי של אוניברסיטת בר-אילן. ממצאי המחקר פורסמו בכתב העת היוקרתי BMC Medicine.

ד"ר שי סיפרה שתופעות שהייתה עדה להן כאונקולוגית הובילו אותה ליזום את המחקר: "בעבודה הקלינית עם נשים מחלימות מגידולי שד וגידולים גניקולוגיים, ראיתי נשים רבות שעלו במשקל בעקבות הטיפולים, והתקשו לחזור למשקלן הקודם. התופעה מוכרת גם מהספרות הרפואית. כאשר קראתי על הקשר בין מיקרוביום והשמנה באנשים ללא סרטן, חשבתי שיהיה מעניין מאוד לבדוק האם המיקרוביום של החולות הוא אחד מהגורמים להשמנה ושינויים מטבוליים נוספים."

על פי הספרות המקצועית, אכן כ-30% מחולות סרטן השד שמקבלות כימותרפיה עולות במשקל, אולם לא ידוע מדוע נשים מסוימות עולות במשקל ואחרות לא. מעבר לעלייה במשקל, ידוע כי טיפול כימותרפי מעלה את הסיכון גם ללחץ דם גבוה ולאי סבילות לגלוקוז, שהוא מצב קדם-סוכרתי. אף שמדובר בתופעה מוכרת, המנגנונים שבבסיסיהם תהליכים אלה לא הוגדרו עד כה.

במחקרם של ד"ר שי ופרופ' קורן השתתפו 33 נשים שעמדו לקראת תחילתו של טיפול כימותרפי בסרטן השד ובסרטן גניקולוגי. הנשים נשקלו פעם אחת לפני הטיפול, ופעם נוספת כחמישה שבועות לאחר שהתחיל. נמצא שתשע ממשתתפות המחקר עלו במשקל במידה שהוגדרה כמשמעותית (3% או יותר). לפני הטיפול בוצעה גם דגימת

דעתם של אחרים עליך, איננה מגדירה אותך

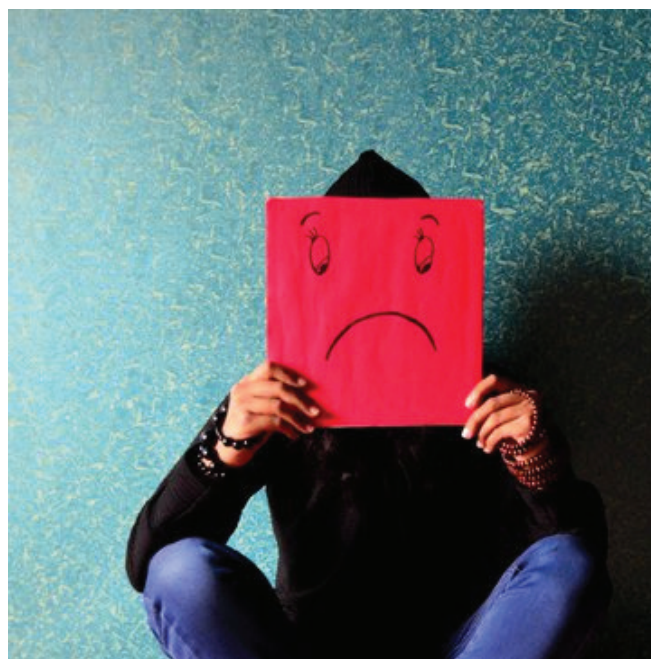
ממומחים שונים וממקורות המבינים בתחומים שאיננו בקיאים בהם. במערכות יחסים אינטימיות, יחסו ודעתו של בן זוג היא חיונית כדי לנווט את הקשר למקום בו נמצא איזון במערכת היחסים, בתנאי שלא מדובר בביקורת הרסנית ופוגענית שבה לא מתאפשר שיח ראוי.

כאמור, קשר עם אחרים חיוני לאדם במובן הרגשי והחברתי. אנשים קרובים עשויים לתרום לנו זווית ראייה נוספת ואודותינו, כזו הנסתרת או מוכחשת וחשוב לראותה. כל זאת כמובן בתנאי שאנו סומכים עליהם ועל דעתם הכנה והישרה, והם אינם מביעים את דעתם ממקום שיפוטי. במערכות יחסים, כדי לשמר ולחזק תחושת ערך ובטחון, אדם זקוק למשוב חיובי מהסביבה המשפחתית-חברתית.

במקביל חשוב לזכור כי דעתם של אחרים איננה מגדירה אותנו. לדוגמא: אם מישהו מסתייג מהסגנון שלך או מהאופן בו אתה מבטא את דעתך, אין זה אומר שיש בך משהו שלילי. חשוב לא להיכנס לעמדת התגוננות, אלא לחשוב אם יש משהו במה שהאחר אומר, לעשות הערכה אמיתית וכנה (בינך לבין עצמך), לבדוק את תקפות הדברים ולראות אם יש משהו הדורש עריכת שינוי.

כשאנו בודקים מסר שלילי מהאחרים, יש להביא בחשבון:

- קשר עם אחרים משמעותיים חיוני לתחושת הערך העצמי, להישרדותנו ולבריאותנו הנפשית והפיזית.
- תגובות שליליות וביקורתיות עשויות, בסופו של דבר, להיות מועילות בשיפור התנהגות, תקשורת וקשרים עם אחרים.
- הקשב באופן כנה ופתוח למשוב של האחרים. בדוק האם ייתכן שיש משהו בדבריהם (ולו הפעוט ביותר), הראוי להילקח בחשבון ואולי אף לשנות.
- הגב בצורה לא הגנתית ו/או תוקפנית כלפי מבקרים ושופטים. תגובה מקבלת של הביקורת עשויה לתרום לתחושת הערך שלך.
- המנע מלהתייחס לאמירות הפוסלות את אישיותך. נקודת מבט של אדם אחד איננה מכתיבה את המציאות.
- זכור שנקודת מבט של אדם אחר אינה יכולה להגדיר אותך אלא כאדם רצוי, אהוב, וראוי.

האופן בו אנשים רואים אותנו הוא חיוני להישרדותנו ולרווחתנו הנפשית. עם זאת, בטרם מפנימים את נקודות המבט של אחרים עלינו, חשוב לבדוק אותן תוך שימת לב למה שנאמר ומה ניתן להפיק מהן, מתוך הבנה ומוזדעות. חשוב, בעיקר, לעשות זאת כאשר הדברים עלולים להשפיע לרעה על התפיסה העצמית שלנו.

בני אדם אינם נולדים עם תחושה של ערך עצמי. ערך עצמי חיובי נרכש, נבנה ומתגבש בילדות באמצעות קשר ראשוני ומשוב מההורים ו/או מבוגרים משמעותיים אחרים. מקור נוסף וחשוב לתחושת ערך הינו קבוצת השווים (בני אותו גיל ואותו סטטוס חברתי) והיכולת ליצירת קשר עמם. הערכה עצמית נבנית כתוצאה מהבנה והערכה אמיתית וכנה של הכישורים והיכולות.

כדי להימנע מהערכה עצמית שאינה מותאמת ותואמת את המציאות ובכדי למקסם את יכולותיו, אדם זקוק למשוב ועזרה מאחרים. לכן, לעיתים יש צורך בקבלת עזרה מחברים המעריכים את דעתם,

רוגן דורפן, מוזיאון העם היהודי (לשעבר בית התפוצות)

גמביט המלכה היהודייה: סיפורה של השחמטאית הטובה בהיסטוריה

לא פחות מ-11 אלופי עולם שונים - ביניהם גארי קספרוב והאלוף הנוכחי מגנוס קרלסן, אלוף העולם האגדי והמכהן מאז 2013. אבל פולגר - שהפכה סמל לכמה מגמות שונות - היא הכל חוץ מאדם שניתן למסגר אותו במשבצות. ראשית, היא אינה מגדירה עצמה פמיניסטית. מפתיע לשמוע ממי שהוכיחה את ההפך הגמור, כי היא חושבת שאכן יש הבדלים מולדים בין גברים לנשים בהקשר לשחמט, בעיקר שחמט ברמה הגבוהה ביותר.

"בתקופתי לא היו כמעט בנות בשחמט מקצוענים. כיום, בגילאים מאד צעירים אני רואה לא פעם יותר בנות מבנים", סיפרה בראיון לפני כמה שנים, "אבל אז משהו קורה, בסביבות גיל 12. כנראה זה קשור לכך שבנות מתבגרות חברתית מוקדם יותר מבנים ובגיל 12 שחמט עדיין נחשב מבחינתן רק משחק, בעוד שעבור בנים הצלחה באותם גילאים עדיין חשובה מאד".

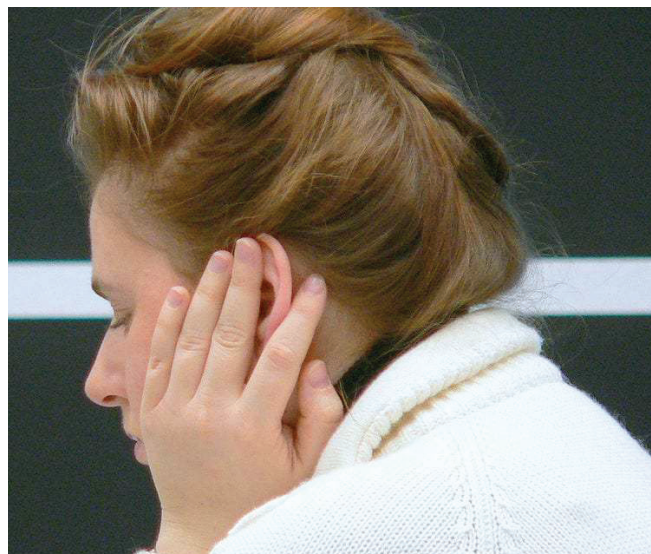
פולגר צלחה את המכשול הזה בקלות, לא מעט בשל העובדה שכבר

לפעמים, כשסיפור הוא כל כך יוצא דופן ופנטסטי, הדבר היחיד שנותר לעשות הוא לוודא את נכונותו. אז כשראיינתי לפני מספר שנים את יהודית פולגר בבית קפה בבודפשט, הייתי חייב לשאול - האם נכונה השמועה שהיא בעצם מעולם לא הייתה בבית הספר? היא אישרה שהיא, כמו שתי אחיותיה הבוגרות יותר, נכחו בבית הספר פחות משבוע בשנה, רק כדי לעבור את הבחינות. בגן הילדים הייתה מעט יותר.

מימין לשמאל: לסלו, סופיה, סוזן ויהודית פולגר (ויקיפדיה)

בגיל 13 הייתה השחקנית מספר אחת בעולם לנשים. וגם אם לא ייחסה לעניין את כותרת הפמיניזם, מאבקה היה כזה באופן מובהק. "אם בן גילי השיג שתי תוצאות טובות, תמיד דיברו בהתלהבות על הכישרון שלו. איתי תמיד חיכו ורצו עוד ועוד הוכחות וציפו שזה רק

יהודית פולגר בתחרות, 2005 (steenslag, Wikipedia)

סיפורה של פולגר ואחותיה שבה את הדמיון של רבים ברחבי העולם מאז שנות השמונים. הילדה שטופחה מילדות להיות אלופת שחמט, בשיטה חינוכית מעוררת מחלוקת שהגה אביה, הוכיחה את כל התאוריות אותן ניסו להוכיח באמצעותה. היא הוכיחה שגאונות, מושג שהיא מסרבת להדביק לעצמה, היא עניין סביבתי ולא גנטי. ולא פחות חשוב - הוכיחה שנשים יכולות להגיע לרמת השליטה של גברים בענף לוגי כמו שחמט. עד פולגר אף אישה לא דורגה מעולם בין 100 הראשונים בשחמט. היא הפכה לאדם הצעיר בהיסטוריה להיות רב אמן, הגיעה למקום השישי בעולם וניצחה

והסיפור שלי לא מובן לעומק בשני מובנים. ראשית, רוב הציבור לא מודע לעומק המחויבות לתהליך. ההורים שלי ויתרו לחלוטין על כל המטרות האישיות שלהם. כל תקופת הגידול שלנו הם לא יצאו לחופשה ואת כל המשאבים הכספיים שלהם הוציאו על ספרים ומורים. כל הורה חושב שהוא מחויב לילדים שלו אבל אחוז גדול מהאנשים לא מסוגלים ללכת כל כך רחוק. אני, למשל, לא אוותר על הקריירה שלי בשחמט ובעלי הווטרנר לא יוותר על הקריירה שלו. העניין השני הוא החזון הברור. צריך שתהיה תכנית פעולה מדויקת מאוד. ההחלטה כאן היא לא סתם לחנך את הילדים בבית אלא גם לדעת בדיוק מה אתה עושה. ברור שאני טובה מאחיותיי בשחמט כי הייתי השלישית, היה להוריי ניסיון משני התהליכים הקודמים". אחיותיה הגדולות של יהודית, ז'וזה (סוזן) הבכורה, הייתה מדורגת ראשונה בעולם לנשים וסופיה, גם היא שחקנית ברמה עולמית, זכתה בגיל 14 בטורניר רבי אמנים ברומא, אבל עזבה בגיל צעיר את המשחק.

כשיהודית הייתה בת 12, בדמדומי המשטר הקומוניסטי, הסכים אביה ששלושת האחיות יהוו את נבחרת הונגריה לנשים באולימפיאדת השחמט. הסובייטים שהתגאו בשיטות החינוכיות הקומוניסטיות, זלזלו בשיטות של לסלו פולגר. אבל הונגריה זכתה באליפות וההישג נחשב כבעל משמעות לאומית עצומה בשנות ההשתחררות מהעול הסובייטי. יהודית, בת 12 בלבד כאמור, ניצחה במהלך הטורניר 12 משחקים וסיימה אחד בתיקן.

יהודית פולגר בתחרות, 2008 (Ygrek ויקיפדיה)

ולבסוף, הרקע היהודי של יהודית פולגר - שתי סבתותיה שרדו את מחנות ההשמדה ושני סביה היו בגדודי העבודה בה איבדו יהודים רבים את חייהם. כניבורה לאומית בארצה היא גאה מאד ביהדותה, מדברת רבות על מוצאה, השתתפה במכביה, מחזיקה באזרחות ישראלית ומבקרת לעתים תכופות בישראל, לשם עלו הוריה ואחותה סופיה. לא בכדי, היא אחת הדמויות שנבחרו

להיות חלק מגלריית "גיבורים" במוזיאון העם היהודי. ואם היא מקרה נדיר של אלופה אישה או אלופה ילדה - הצלחה יהודית יוצאת דופן בשחמט אינה עניין נדיר כל כך. על כך היא אמרה חצי בצחוק: "שחמט הוא מטען זול ואינטלקטואלי, כזה שאתה לוקח איתך בראשך ממקום למקום והוא נשאר איתך. קצת כמו הכינור, הוא מתאים ליהודים ולמצב הנדודים הקבוע שלהם במהלך ההיסטוריה".

עניין של זמן עד שהעסק ייכשל. אמרו 'יהיה לה חבר וזה יסיח את דעתה' או 'היא תתחתן ותאבד עניין, אבל זה לא קרה'.

ועוד איך לא קרה, במקרה שלה. פולגר התחנתה צעירה יחסית - בגיל 24 - וילדה בן ובת, בעודה מככבת בצמרת העולמית. אם פמיניזם הוא קודם כל עניין של שינוי תודעה, אין דוגמה טובה לכך מפולגר. בסוף שנות ה-1970 אמר גארי קספרוב שאין סיכוי שתהיה אישה אלופת עולם. 30 שנה אחר כך חזר בו מהצהרתו והודה שטעה - גם אם פולגר עצמה לא זכתה בתואר.

אחת השיטות בה נקט אביה היה החלטה שלא תשתתף בתחרויות לנשים בלבד. כשהייתה בת 16, סירבו הוריה של יהודית שהיא תצולם לקמפיין של חברת האופנה GAP.

תנועה אחרת שפולגר הפכה במידה רבה לסמל שלה הייתה החינוך הביתי, אבל זה לא בהכרח אומר שפולגר לא מאמינה בבתי ספר. היום, תכנית הילדים שיצרה ללימוד באמצעות שחמט, אחרי פרישתה מתחרויות מקצועניות, היא חלק מתכנית הלימודים בבתי ספר רבים בהונגריה לגילאים 6-10 ואומצה גם על ידי מערכת החינוך הסינית. חשוב להדגיש: התכנית אינה ללימוד שחמט או טיפוח שחקני שחמט תחרותיים. אלא שיפור יכולות אצל ילדים בעידן הדיגיטלי באמצעות שחמט.

פולגר הסבירה את החלטתם הקיצונית ויוצאת הדופן של הוריה בשוני הדרמטי בין התקופות - היא גדלה בהונגריה של השלטון הקומוניסטי. כמו רוב ההונגרים באותה תקופה, גם משפחתה הייתה ענייה למדי וחסומה בפני הזדמנויות להתקדם. אביה המתמטיקאי, לסלו, הגה שיטה לחינוך ביתי שלדידו יכולה לייצר גאונות. אימה, קלרה, הסכימה גם היא להשתתף בניסוי. שחמט, אגב, לא היה חלק מהתכנית הגדולה עד שהבת הבכורה, ז'וזה, כשעדיין הייתה בת יחידה, גילתה עניין במשחק.

מימין לשמאל: סוזן, יהודית וסופיה פולגר באירוע שחמט בסנטרל פארק, ניו יורק 1988 (R. Cottrell ויקיפדיה)

פולגר מבינה כאמור את הוריה: "אני מסוגלת לחשוב על מהלך זה או אחר בחינוך שלנו ולחשוב שהיה אפשר לעשות אחרת או להשיג תוצאה אחרת. אבל הם נתנו לנו כמה שיכלו". אבל היא גם חוששת שאנשים יראו בה דוגמה לחינוך ביתי מבלי להבין לעומק את סיפורה: "לאנשים יש נטייה לשמוע סיפור ולא להתעמק בו

מדור תיירות ופנאי

טל אבן, Even Better, ייעוץ וקניינות פרמיום

הנעה עם הנאה צרופה

הם כוללים מנועים סופר חזקים ותחכום קינטי רב. אך כיצד הם מבדלים עצמם גם באבזור? הצצה לתוך עולם רכבי הפאר.

יותר ברכב, בה נרוויח עוד כמה דקות של הנאה צרופה מאיכות הסאונד המשובחת, מבר היינות המקורר, מהמופע האור-קולי שנפרש סביבנו בתא הנוסעים, מהמסאז' במושב או מתנוחת הישיבה שהיא כה מפנקת, עד שקשה לקום ממנה.

אז מה נוכל למצוא כאופציות המוצעות במכוניות שמחירן משתווה לנכס נדל"ני קטן? לפניכם כמה דוגמאות.

מיוזיק הול

בכל רכב פאר ישנה מערכת שמע טובה במיוחד. מרצדס לקחו את העניין צעד קדימה, כשבסדרת ה-S class החדשה ניתן להזמין את הרכב עם 4 (!) מימדי קול, ולא פחות מ-31 רמקולים הפזורים ברחבי חלל הנוסעים. התוספת הזו, מבית בורמאסטר, תיתן אמנם חוויית שמע משובחת באופן קיצוני, אך תוסיף לעלות הרכב את מה שיכול לקנות עבורכם יונדאי קטן לילד.

תמרון אוטונומי

נניח שהגעתם עם ה.ב.מ.ו סדרה 7 שלכם למקום צר במיוחד בו תרצו לחנות, אך לא תחפצו להשתחל מהרכב החוצה בקושי רב. הפתרון פה הוא להסתייע בשלט הרחוק, בו תוכלו לתת פקודות מחוץ לרכב ולתמך אותו, כדי שיחנה עצמו לשביעות רצונכם, תוך שהוא מקפיד לא לפגוע במכשולים סביבתיים.

יתרה מכך, נניח שהגעתם בתנועה איטית אל עבר מקום ללא מעבר או קצה רחוב ללא מוצא, ונדרש תמרון בנסיעה לאחור, ה.ב.מ.ו שלכם צילם וזוכר את 50 המטרים האחרונים שעל פניהם חלפתם, ויתמך עצמו, כולל התערבות בעבודת ההגה, בנסיעה לאחור.

שיש וגימורי עץ מיוחדים

ברוב המקרים, ניתן למצוא במכוניות מפוארות עור מיוחד או גימורי עץ מיוחדים. בפורשה, למשל, תוכלו לקבל, תמורת כמה אלפי דולרים, עיטוי עור סביב פתחי המיזוג, בספי הדלתות וגם

רכבי הפאר מצוידים בטכנולוגיה המתקדמת ביותר, בחומרים האיכותיים ביותר הקיימים בתעשיית הרכב (וחלקם מוכרים גם מהעולם המוקפד של היאכטות (עץ) והמטוסים (קרבון פייבר) ומעל לכל, נותנים אווירה יוקרתית ושלווה.

סביבנו מסכי ענק ברזולוציה מדהימה, עם צבעים עשירים ודרכס מתקבלת שליטה בכל מה שקורה ברכב, היישר ממושב הנהג או מהמושב האחורי, בין אם בהפעלה קולית, במשיכת אצבע או בנגיעה קלה ואינטואיטיבית.

אם WAZE מנסה תמיד לתת לנו את המסלול הקצר ביותר או המהיר ביותר אל עבר היעד שלנו, קרוב לוודאי שכשאנו ישובים ברכב פאר, נשתמש בפקק תנועה רק כתירוץ לשהייה ממושכת

עליהם, שאחת לכמה דקות ייתן התזה לחלל הרכב. גם עבור אביזר שכזה תאלצו להיפרד מכמה אלפי דולרים.

תיקים תואמים

ב.מ.וו i8 מציע מקום צנוע מאד לאחסון תיקים או למזוודות, אולם תמורת סכום הקרוב למספר 6 ספרתי בשקלים, תקבלו סט תיקים שעוצב במיוחד לפי מידות הרכב, מבית לואי ויטון.

זהירות, תאונה

כל עוד העולם המוטורי אינו אוטונומי לחלוטין, תאונות נגרמות וקורות בהיקף גדול ומצער.

כשהאודי A8 שלכם תזהה תאונה בלתי נמנעת, היא תגרומם לצד המרכב שעתידי להיפגע להגביה עצמו עד כדי 8 ס"מ, בכדי לנסות ולהפחית את מידת הנזק.

באותה הסיטואציה, במרצדס S תוגבר מידת הרעש הכולל בחלל הרכב (תוך שימוש ברמקולים), על מנת שרעש התאונה לא יהיה חד ופתאומי ויזיק לאזני הנוסעים, בתקווה שזה הנזק היחיד שייגרם מהאירוע.

רכבי פאר מאפשרים ללקוחותיהם לעצב את רכבם תוך בחירה ממגוון עשיר של חומרים, טכנולוגיה ונראות.

זה נכון שרכב פאר מוגדר כהתחייבות ולא כנכס, אלא אם מדובר באסטון מרטין DB5 ששימשה את בונד או ברולס רויס בה שהה אלביס, ונכון גם שתענוגות החיים אינם מייצרים ברוב המקרים החזר השקעה כספית, אבל הם בהחלט מייצרים, ואולי חשוב מכך, השקעה בנפש, ותחושה אותה קשה לכמת בכסף.

בסוככי השמש.

מרצדס מציעים ללקוחותיהם אפשרות להצטייד בעיטורי שיש בחלקים שונים בדש בורד או בקונסולה האחורית, הפונה אל עבר היושבים במושב האחורי, שבמקרים רבים הם גם בעלי הרכב.

כוכבים

יצרנים רבים מציעים כיום גגות שקופים, ולא רק ברכבי פאר. עם זאת, רולס רויס מציעה לשוהים ברכביה, ותמורת תשלום נוסף ולא מבוטל, את האפשרות ליהנות מאווירה הנוצרת מ"כוכבי דמה", בדמות נורות לד זעירות רבות הפזורות על תקרת הרכב, וזאת למי שלא מוכן להמתין לליל בהיר עם שמיים זרועים כוכבים.

יהלומים

יצרנים שונים מציעים שילוב יהלומים במקומות שונים ברכב שלכם.

מפתח הרכב, שכבר מזמן לא משמש כמפתח בהגדרתו, אלא יחידה מזהה לשם כניסה והנעה, הפך לאביזר המקושר ישירות לסמל סטטוס, ועל כן יצרנים רבים, במיוחד של מותגי פאר, משקיעים לא מעט בעיצוב ייחודי, מרשים, וכזה שבעליו יהיה גאה להניח אותו על השולחן בפגישה עם אנשי עסקים.

פרארי לקחו את הנושא קדימה, כשהם מציעים לבעלי היצירות הקינטיות שהם מייצרים מפתח שכולו משובץ ביהלומים שמשקלם הוא לא פחות מ-7 קראט.

אסטון מרטין לקחו את העניין דווקא לצד הטכנולוגי, כששעון יד יוקרתי מחליף את המפתח. הקשה כפולה על זכוכית הספיר פותחת את הדלתות או מדליקה את האורות ברכב לשם איתור קל בחניה. השעון, אגב, מבית Jaeger LeCoultre, עולה כ-25k דולרים באירופה. בבנטלי ניתן לקבל את הבנטיאגה החדשה שלכם עם שעון זמן אנאלוגי מבית ברייטלינג, כשהוא עשוי מזהב 22 קראט ותריסר יהלומים. התוספת הזו תוסיף למחיר הרכב לא פחות מ-170,000 דולרים. אם לא די בכך, ישנם יצרני חישוקי גלגלים, שמציעים ללקוחות לקנות סט המשובץ כולו ביהלומים. עלותו עומדת על כמיליון דולר, וכדאי מאד שבעליו יחנה את הרכב רק במקומות סגורים, שמורים ומצולמים. וגם אז, כנראה שיאלץ לבדוק לאחר כל נסיעה, אם מהמורה או בור מזדמן לא השאירו כמה מהיהלומים בשולי הכביש.

ניחוח

ישנם יצרני רכבי עילית שלא יתנו ללקוחותיהם להסתפק במטהרי ריח פשוטים וזולים.

הם יציעו להם מתקן הקבוע ברכב, המכיל את הבושם המועדף

גילי חסקין
מדריך חובק עולם

גורילות בערפל

אפריקה המרכזית. חוקרת הגורילות המפורסמת, שהרואנדים כינו אותה נייראמאצ'בלי (Nyiramachabelli) - מילולית: "האישה שחיה לבדה על ההר" - מוכרת בכל העולם בשל המאבק ההרואי שלה לשמר, להגן ולחקור את גורילות ההרים.

בשנת 1963 הגיעה דיאן פוסי (Dian Fossey), למסע ספארי ראשון באפריקה. במהלכו היא ביקרה בשניים מהמקומות שעתידיים היו לשנות את חייה: הראשון היה הר מיקנו (Mikeno) במזרח קונגו, שם ניהל הזואולוג ג'ורג' שאָלר (Schaller), אשר ערך מחקר שדה מקיף, על גורילות ההרים. המקום השני היה ערוץ אולדובאי (Olduvai) שבצפון טנזניה, שם פגשה בד"ר לואיס ליקי (Louis Seymour Bazett Leakey), שזכה להכרה בזכות עבודתו בתחום התפתחות האדם ביבשת אפריקה. כעבור שלוש שנים, פנה אליה ליקי והציע לה לצאת למחקר ארוך טווח כדי להשלים את מחקריו של שאַלר.

בדרכה לקונגו עברה בתחנת המחקר "גומבה", שם נפגשה עם ג'יין גודול, חוקרת השימפנזים, במטרה ללמוד את שיטות איסוף המידע שבהן השתמשה ואימצה רבות משיטות המחקר שלה. בעיקר את הגישה

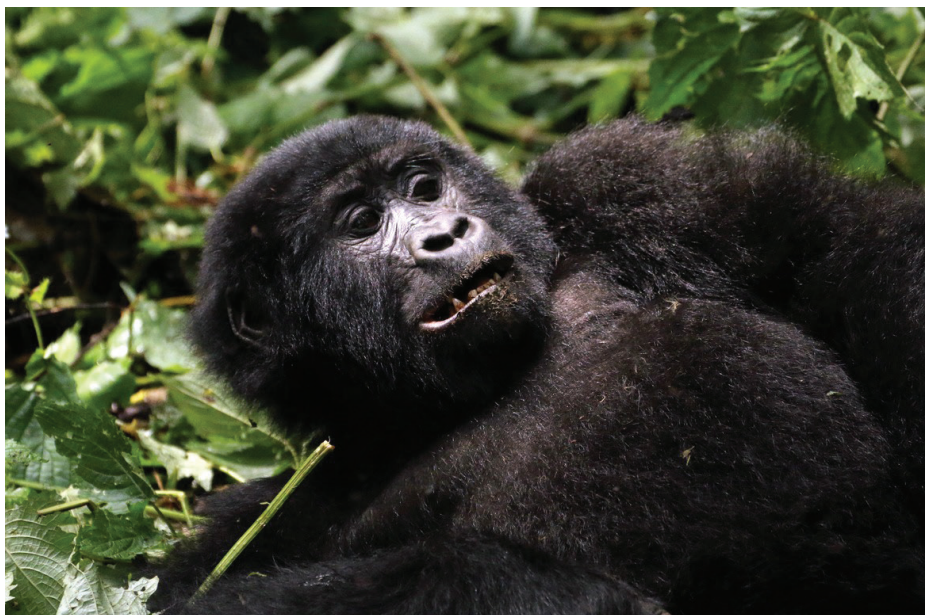
שמעודדת התקשרות רגשית עם מושאי המחקר.

בשל אי היציבות הפוליטית וההפיכות בקונגו, כחצי שנה לאחר שהחלה בעבודתה, נאלצה פוסי לעזוב את המדינה ולהעתיק את מחקרה לעברו האחר של יער וירונגה, אל רואנדה. היא קבעה את מקומה בפארק הלאומי 'הרי הגעש' (Parc National des Volcans) וייסדה את מרכז המחקר 'קריסוקה' (Karisoke) במשך 18 שנים ניהלה פוסי מחקר יעיל על גורילות מבסיסה שבהרים, בגובה של 3,000 מטרים מעל פני הים. היא נאבקה בפחד גבהים במדרונות תלולים והתמודדה עם מחלות, גשמים עזים, וציידים ללא רישיון.

במהלך עבודתה ברואנדה, ניהלה רומן עם צלם הנישיונל גאוגרפיקי' בוב קמפבל (Bob Campbell), שהבטיח לעזוב למענה את אשתו. כעבור שנה בה עבדו יחד

מפגש עם גורילות הוא חוויה בלתי נשכחת. ביקור בפארק הלאומי "הרי הגעש" (Parc National des Volcans), שברואנדה, או בפארק הלאומי מהינגה (Mgahinga) שבאוגנדה.

המטייל, שפסע קודם במשעולי יער הגשם ההררי של אפריקה המרכזית, התבונן באדים העולם מהצמרות הירוקות, הסתקרן כשראה קנים של גורילות על הקרקע, התעודד כשנתקל בגללים טריים, עצר את נשימתו נוכח היצורים המרהיבים הללו. חבורה של קופי ענק, אנושיים למחצה, ניצבים מולו, במרחק של מטרים ספורים. נקבה מניקה, צעירים מתאמנים במשחקי מלחמה, צעיר אחר מנסה את כוחו בטיפוס, זכר צעיר שבוחן את כוחו מכה באגרופיו על חזהו ובצד, עומד זכר ענק, בעל גב כסוף, בתנוחה של מנהיגות, שמבהירה גם להם וגם לצופה, מי כאן הבוס. המטייל מוצא את עצמו מהרהר גם בנפלאות הטבע וגם במחשבה על אבות אבותינו, שהתפצלו מייתר קופי האדם. לאילו נלווים בדרך כלל, הרהורים גוים על האדם שהרג ביצורים מופלאים אלו בלי רחמים ועל האשה שהקדישה את חייה כדי לחקור אותם ואחר כך כדי לשמור עליהם. ד"ר דיאן פוסי (Dian Fossey), שבילתה שמונה עשרה שנה ביערות הגשם ההרריים של

ל-13 חברי קבוצתו להימלט. הוא נלכד וכפות ידי נכרתו, כדי לייצר מהן מאפרות. לאחר שהתאוששה, החליטה למקד את מאמציה בשימור הגורילות ובמלחמת חורמה בציד הבלתי חוקי. היא סבלה במהלך שהותה באפריקה קשיים עצומים, פיזיים ונפשיים. היא חלתה, שברה את הקרסול, נפלה בשבי המורדים הקונגולזים, כנראה נאנסה, אבל נמלטה מן השבי, שבה לעבוד והמשיכה לחקור ולתעד בפירוט עצום את חיי הגורילות.

אהבתה של פוסי לגורילות "שלה", (כך כינתה אותן), הביאו אותה לכדי קרבה רגשית יוצאת דופן אליהן. אולם, מסירותה לגורילות עוררה עוינות מצד כמה מבני האדם שעבדו עמה, פוסי נהגה לירות בבקר, לשרוף את בקתות הציידים ולאיים על ילדי הרועים שיסתלקו משטחי המחיה של הגורילות. כאשר ראתה את הגורילות שאהבה נרצחות, היא בחרה צד ולא נותרה לעמוד מרחוק כחוקרת אקדמית. זה

הרגע שבו נחשף פן מיליטנטי ולוחם באופייה. מבחינתה, פוסי "מינתה" עצמה לאחראית בלעדית לחיי הגורילות, וסברה כי כל האמצעים כשרים כדי להגן עליהן. כאשר פוסי תפסה צייד כזה היא נהגה לערוך לו "משפט שדה", למרוח את פניו בגללי גורילות ולבעוט באשכיו.

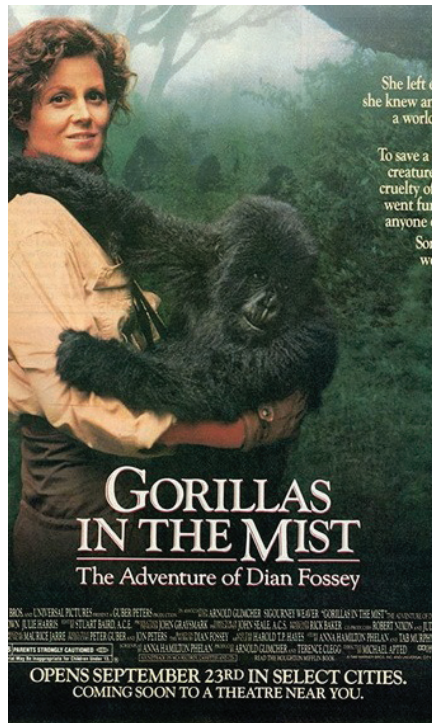
בשל כך קמו לה מתנגדים רבים, כולל בשלטון הרואנדי. את דממת ערב חג המולד של שנת 1985 בפארק הלאומי 'ולקנוס' שברואנדה החרידה רק צעקתה האחרונה של דיאן פוסי. אלמוני פרץ לבקתת היער שלה ורצח אותה במכות מצ'טה (סכין ארוכה). סיפור הרצח נותר תעלומה לא פתורה עד היום. העימות בין פוסי לציידים, הוא כנראה שהוביל לרציחתה. על קברה שביער וירונגה, הצמוד לזה של דיגיט אהובה, נכתב: "איש לא אהב את הגורילות יותר ממנה."

נוחי בשלום, חברה יקרה. מוגנת לעולמים, באדמה קדושה זו. כי כאן הוא ביתך, לכאן את שייכת.

את, האשה הבודדה ביער, אהבת את רואנדה ונתת את חיך למען הגורילות בוירונגה.

מרכז קריסוקה שהקמת העניק לך שלוה ואהבה, אותן אי אפשר למחות באמצעות שום סכין."

למאמר המלא- <https://www.gilihaskin.com/bAW8s>
www.gilihaskin.com

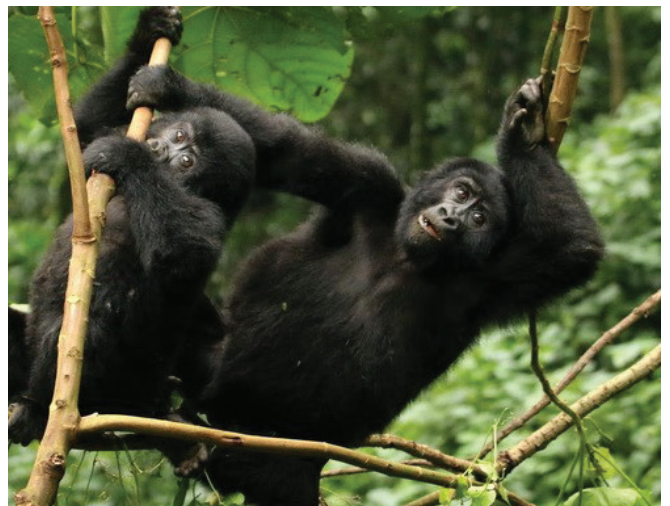

wikipedia

בקאריסוקה, הזוג נפרד, על רגע הקדשת חייה לחקר הגורילות ורצונו של קמפבל להתפתח לאפיקים חדשים ולשקם את נישואיו. ב-1970, כאשר שקדה על לימודי הדוקטורט שלה באוניברסיטת קמברידג', גילתה שהיא בהיריון והחליטה לעבור הפלה. לימים הסבירה: "אינך יכולה לככב על שער מגזין הנשיונל גיאוגרפיק ולהיות בהיריון..."

פוסי הוסיפה רבות לידע על הגורילות. כמו שאלר לפניו, פוסי הוכיחה כי הגורילות אינן תואמות לדימוי האכזרי שיצר לגביהן האדם, שמקורו בתיאורי החוקרים הראשונים מהמאה ה-19, שבו הוצגה הגורילה כמפלצת אכזרית, מטורפת וצמאת דם. תוך חודשים ספורים הצליחה לתקשר עם הגורילות באמצעות חיקוי הבעות הפנים, שפת הגוף והשמעת קולות. בשנת 1970 הופיעה תמונתה על שערו של המגזין רב המכר 'נשיונל גיאוגרפיק'. התצלום שבו גורילה זכר בוגר, נגע בידה, עורר התרגשות

רבה בקרב חובבי הטבע בעולם כולו. ספרה של פוסי, "גורילות בערפל" (Gorillas in the Mist), היה לרב מכר. אויביה העיקריים היו הציידים הבלתי חוקיים (poachers) שנהגו להרוג גורילות לפרנסתם, ומכרו את ראשיהן להכנת פוחלצים, ואת כפות ידיהן כמאפרות למזכרת. בערב ראש השנה של 1977, הגורילה האהוב עליה, דיגיט (Digit), זכר בן 12, נהרג על ידי ציידים לא חוקיים. הוא הגן על קבוצה של גורילות מפני ששה ציידים וכלביהם. הוא הצליח להרוג את אחד הכלבים ואפשר

מדור פסיכולוגיה

פרופ' עמיה ליבליך

מתוך האתר פסיכולוגיה עברית www.hebpsy.net

פסיכולוגיה עברית

העולם שמעבר לחלון

מה שאין לו, למשל, שולחן ערוך במפה לבנה, גרות זולקים ויין לקבלת שבת. התחושה היא של חסר הבית, חסר המשפחה, המסתכל בקנאה בחייהם של אחרים, אולי במציאות ואולי רק בדימויו. יש גם אצל עמוס עוז ב'סיפור על אהבה וחושך' תיאור של המבט של נער ירושלמי מהחוץ פנימה, כשהוא מסייר ברחובות רחביה השלווים, ורואה מבעד לחלונות את הבתים המסודרים, האמידים, וילונות

אתמול, בזמן סמינר חוקרים מרתק שנערך כמובן בזום, פתאום ראיתי את כל עמיתי כעומדים בחלונות בתיים המרוחקים, ואיזה צלם מחונן אסף את כל תמונותיהם לקולאז' אחד, כל אחד מחלון דירתו. מחשבותי הובילו אותי ללאה גולדברג, שכאשר חקרתי את שירתה נתקלתי בעבודת דוקטוראט על החלון בשיריה של המשוררת. את עבודת הדוקטוראט אינני מוצאת כבר, אבל בשיריה

של לאה גולדברג אפשר למצוא בקלות חלונות רבים, למשל בשיר זה:

שלושה חלונות למגדל הגבוה
ובכל חלון נשקפת תמונה
באחד העמק, בשני הגלבוש
ובשלישי גינה קטנה.

ובוקר בוקר, עת כי אקיץ,
לא אדע מאיזה חלון להציץ.

כי יפה ההר, מה נשגב ואיתן הוא!
והעמק רחב ועשיר מראות.
אך גם הגינה הקטנה שלנו,
הגינה הצנועה יפה עד מאוד.

שקופים מלווים בצלילי הפסנתר הנשפכים מתוך הבית לרחוב. (סליחה מקוראי אם אינני מדייקת ואינני מוסרת מקורות לדברים שהוזכרו. אני כותבת מזכרוני ומקווה שאינני מסלפת. הדברים נכונים ברוחם. באמת אני כותבת כאן את מחשבותי הגולמיות ביותר, וזה יתרונה של הכתיבה האינטרנטית).

ועוד אני נזכרת איך פעם בזמן ביקור בניו יורק, בבוקר חורפי שגם אני הרגשתי בו קצת אבודה ובודדה, ישבתי בקפה ארומה במנהטן ליד החלון עם קערת דייסה חמה וכוס קפה, והסתכלתי בעוברים ושבים שמהירו ברוח הקרה למקומות עבודתם. פתאום הגיע איזה קבצן חסר בית (כנראה), שנעמד מולי, ממש לידי, ורק הזכוכית העבה של החלון מפרידה בינינו. בידי, שהיו עטויות בכפפות צמר קרועות, סימן לי שהוא רעב. בלי לחשוב פעמיים סימנתי לו שייכנס, ואחרי שישב לידי העברתי לו את קערת הדיסה, שיאכל. החיים שמבעד לחלון.

ובחזרה לזום, איך אפשר לגעת דרך המרחק הגיאוגרפי באנשים שבחלונות על המסך? האם ניתן להזמין מישוהו להיכנס? מה אני מרגישה כמסתכלת מבחוץ? מבפנים? אפשר לשלוח זה לזה לרגע חבל הצלה? לפעמים קורה שיש לרגע חיבור מיסטורי של האמפתיה והסימפטיה בינינו מעבר למרחק הבלתי אפשרי הזה. לפעמים - זהו מפגש נטול כל תחושה של קירבה. (והכי גרוע כאשר החלון מוחשך!!!)

ואיך אנו מוצאים בכל זאת דרך להושיט יד מבעד לחלון? חברה צעירה אמרה לי השבוע: "היום, ההוראה (ואפשר להוסיף הטיפול וההדרכה) בזום איננה 'אלטרנטיבה' למציאות החסרה. זו בעצמה המציאות. אם תיראי זאת כך, יהיה לך יותר קל".

המצב המתואר הוא של אדם הנמצא בתוך הבית ומסתכל בעולם מבפנים החוצה. כשהייתה לאה גולדברג מבוגרת וחולה, נסעה שוב לבדה לאירופה, לאחת מערי הנופש בשווייץ - עד כמה שאני זוכרת עכשיו - ובמכתב שכתבה, או בדפי היומן של אותה נסיעה, היא מספרת שהיא תשושה, ואין לה כוח לסייר ברגל בסביבתה, אבל יש חלון לחדרה במלון, והיא רואה את ההרים מחלונה, ודי לה בכך. יש גם תמונה חוזרת בשיריה של גולדברג על הנווד ההולך ברחוב ומסתכל מהרחוב פנימה מבעד לחלונות הבתים, שם הוא רואה את

OUR PERSONAL FINANCIAL ADVICE
BEGINS WITH ONE QUESTION:

WHAT
MATTERS
TO YOU?

juliusbaer.com

Julius Baer Financial Services (Israel) Ltd.
46 Rothschild Blvd., Tel Aviv, T +972 (0)3603 9111

The Tel Aviv Representative Office of Bank Julius Baer & Co. Ltd. is supervised by the Swiss regulator and is not subject to the supervision of the Supervisor of Banks at the Bank of Israel. Julius Baer Financial Services (Israel) Ltd. is licensed by the Israel Securities Authority and provides its clients with investment marketing and portfolio management services in Israel and overseas.

Julius Bär
YOUR WEALTH MANAGER

גלריה

תערוכה מאת אריאל טופלר

הצגתי עבודות שלי במספר גלריות בתל אביב ובמלון "אלמא" בזכרון יעקב. אני מאוד מושפע מעולם הדמיון והחלומות ואני אוהב להכניס ביצירות שלי אלמנטים פנטסטיים לתוך חיי היום-יום, שמשלבים את המוכר והלא-מוכר ויוצרים עולם עשיר ומסקרן.
מייל: arieltoffler@gmail.com
אנסטגרם: ariel.toffler@

קוראים לי אריאל טופלר, אני בן 20, תושב קריית אונו. אני עוסק באמנות מגיל מאוד צעיר, אני בוגר מגמת האמנות תיכון תלמה ילין. אני מצייר במגוון טכניקות וחומרים, כגון צבעי שמן, דיו, ציור בעטים, קולאז' ועוד. במהלך השנים עיצבתי מספר רב של פוסטרים לאירועים שונים, איירתי ספר ילדים (יצא לאור בהוצאת תפ"ן) והשנה עשיתי ציור קיר בבית ספר יסודי.

Ariel Toffler

היא עפה בשדות

Ariel Toffler

מפגש

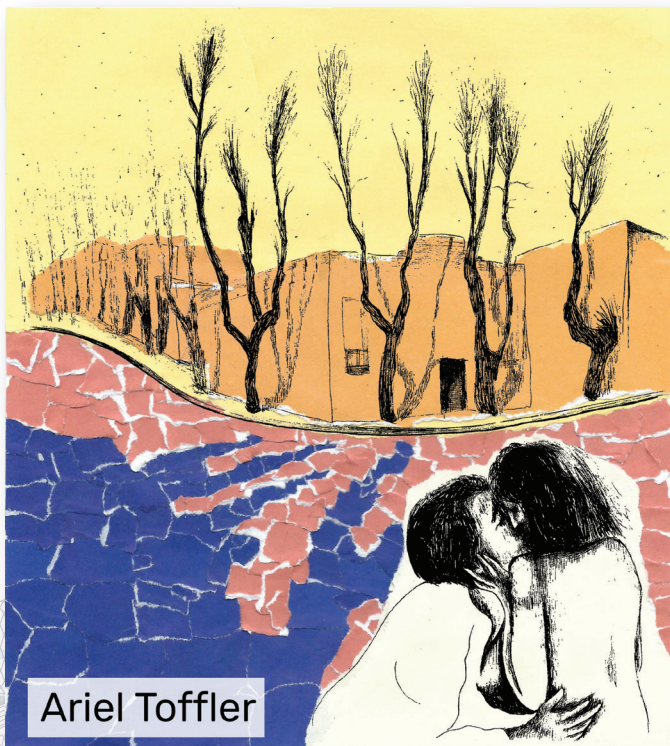
Ariel Toffler

דיוקן עצמי

Ariel Toffler

החופש

Ariel Toffler

סקרמנטו

Ariel Toffler

מנוחה

